

ביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבניה

הכנס השנתי של סוכנות איציק סימון
בהשתתפות בכירי ענף הביטוח
והבניה, ו-600 אנשי מקצוע

בין הנושאים שנידונו בכנס: כשל השוק בביטוח הבניה
■ תביעות השיבוב של הביטוח הלאומי ■ שיפור רמת
הבטיחות בענף ■ איומי טילים ורעידות אדמה ■ וגם -
אותות הוקרה ל-3 אנשים, מומחים בתחומם, שפרצו
דרך ועיצבו מחדש את המציאות בענף ביטוחי הבניה

איציק סימון: הגורם האנושי הוא החולייה החלשה

הכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה של סוכנות איציק סימון התקיים ביום ב' השבוע בתל אביב בהשתתפות בכירים מתחומי הביטוח והבנייה, בהם ח"כ דן אילוז, נשיא לשכת סוכני הביטוח שלמה אייזיק, נשיא התאחדות הקבלנים בוני הארץ רוני בריק, מנכ"ל התאחדות הקבלנים יגאל סלוביק, נציגת לידס בישראל עו"ד סיגל שלימוף, עו"ד מיכל רפאלי גורי (מנהלת התחום הכלכלי במוסד לביטוח לאומי), וכ-600 אנשי מקצוע מתחומי הביטוח והבנייה

איציק סימון

כי בישראל היחס בין חברות ביטוח למיליון אזרחים הוא 1.8 חברות ביטוח בעוד שהממוצע באירופה הוא 14 חברות ביטוח למיליון תושבים. "זה מביא לתוצאה שאנחנו חווים - אין באמת תחרות בישראל בשוק הביטוח. זה שוק שבו ללא היצע מוצרים מספק, סוכני ביטוח הפועלים בשוק הבנייה והקבלנים בישראל מקבלים המון סירובים מחברות הביטוח, הפרמיות מטרופות ויש בעיה קשה עם החבויות. כמו כן, שום מבטח זר לא מבין את עניין השיבוב מול הביטוח הלאומי מה שמקשה על כל התחשיבים האקטואריים. "בקדנציה שלי הובלנו מהלך משותף עם משרד הכלכלה וח"כ דן אילוז על מנת לפתוח את

אנחנו צריכים ללמוד מהמודלים ולקחת מה שמתאים למציאות הישראלית". סימון פנה לחברות הביטוח ואמר כי אחריות לא יכולה להסתיים רק בהעלאת תעריפים: עליהן להיות שותפות לפתרון המשבר באמצעות השקעה בטכנולוגיות, בהכשרות מקצועיות ושיתופי פעולה עם חברות הבנייה, מתוך הבנה שהכול קשור זה בזה - רמת הבטיחות, היקף התביעות והיציבות של שוק הביטוח.

אייזיק: אין תחרות בישראל בשוק הביטוח

שלמה אייזיק, נשיא לשכת סוכני הביטוח אמר

"הגורם האנושי הוא החולייה החלשה וחייב להיות מטופל באופן משמעותי, ולכן יזמתי את רעיון "הבנאי המוסמך", תוכנית חומש במסגרתה יוקם בית ספר לעובדי בנייה". כך אמר איציק סימון בכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה שערכה הסוכנות שבבעלותו.

סימון הוסיף: "הרעיון הוא שבמסגרת התוכנית כל עובד יקבל תעודה ורישיון של בנאי מוסמך ויוכל לעסוק רק בעבודות שיוכשר בהן וצבר בהן ניסיון. אנחנו חייבים להציע מערכי לימוד שיאפשרו בסיס רב תחומי שמותאם לכל מגוון העובדים - בשפות שונות וכלים ויזואליים שונים כדי שכל עובד שמגיע לראשונה לענף יוכל להבין את הסטנדרטים ולפעול בהתאם".

הכנס התקיים ביום ב' בשבוע בתל אביב בהשתתפות בכירים מענף הביטוח והבנייה, בהם ח"כ דן אילוז (הליכוד), נשיא לשכת סוכני הביטוח שלמה אייזיק, נשיא התאחדות הקבלנים רוני בריק, מנכ"ל התאחדות הקבלנים תא"ל במיל' יגאל סלוביק, נציגת לידס בישראל עו"ד סיגל שלימוף, עו"ד מיכל רפאלי גורי - מנהלת התחום הכלכלי במוסד לביטוח הלאומי, וכ-600 אנשי מקצוע מתחומי הביטוח והבנייה.

סימון ציין כי ענף ביטוחי הבניה מתאפיין בכשל שוק שנובע משילוב של מחסור חברות ביטוח ואי תחרות, עלויות מאמירות, מבטחי משנה שמקשיחים תנאים, ריבוי תאונות ורגולציה שלא מותאמת למציאות. סימון: "הפתרון חייב להיות בשילוב כוחות של כולם ביחד ולא במאבק של צד אחד כלפי השני. אחד הגורמים המרכזיים למשבר הוא נושא תביעות השיבוב של המוסד לביטוח הלאומי שתובע חזרה בסכומים משמעותיים שיוצרים חוסר איזון אקטוארי עמוק. במדינות רבות באירופה קיימת רגולציה עם חלוקת אחריות.

פוליסה

חדשות הביטוח הפנסיה והפיננסים www.polisa.news

העורך: אורי לביא פלג

עריכה: עמית קרטס-בנין, ירון ניר,

מרינה פובולוצקי

גרפיקה: סטודיו אופק

המו"ל: אריה לביא, תקשורת כלכלית בע"מ

טלפון: 03-5407884

דוא"ל: news@polisa.news

אתר: polisa.news

שלמה אייזיק

ח"כ דן אילון

מומחה לכלכלה מבנים ומרצים באקדמיה. פרופ' ירון זליכה הרצה בכנס תחת הכותרת "איך מזיזים הרים בישראל" והתמקד בכשלים והליקויים באופן בו מפותחים פרויקטי תשתית במדינת ישראל, והציג דרכים אפשריות לתיקון כשלים אלו. **ירדן פלד**, מנכ"ל ובעלים של InsurAI העביר הרצה בנושא הבינה המלאכותית בענף הביטוח והבניה. לסיום הכנס, התקיים ראיון אישי של **עמליה דואק** עם אלי שרעבי, בעקבות האובדן הקשה שחוה, פרסום ספרו האישי על חטיפתו לעזה באירועי ה-7 באוקטובר 2023, ההישרדות בשבי והחזרה לחיים עם השבתו ארצה בעסקת השבויים.

קשה ביותר בגלל מחסור גדול בעובדים, לצד זינוק חד בעלויות ביחס לתקופה שקדמה למלחמה. בריק: "מחירי חומרי הגלם התייקרו, עלות הקרקע ממשיכה לטפס ומאיתנו רוצים שנוריד את מחירי הדירות. כלל הפרויקטים במדינה חורגים מלוחות הזמנים והפגיעה במשק עצומה."

בריק התייחס גם למשבר הביטוחי וציין כי הקבלנים והיזמים פועלים תחת סיכון כפול - "סיכון ראשון בטיחותי- של עבודה על פיגומים בגובה כשטעות אחת עולה בחיי אדם עם תביעות ענק ואחריות פלילית. ומצד שני סיכון ביטוחי - שוק ביטוחי הבנייה קורס מול עינינו כאשר קבלנים לא מצליחים לבטח פרויקטים, כי אין מי שיבטח. יש מספר בודד של חברות ביטוח שפעילות בתחום אבל בפרויקטים של חיזוק ושימור מבנים אין תחרות בין חברות הביטוח. לדוגמה, קבלנים בתל אביב מבצעים עבודות שימור ללא פוליסה כי פשוט אין מי שיבטח אותם. אנחנו נדרשים להשתתפות עצמית של חצי מיליון עד מיליון שקל ופרמיית שקפצו ב-300-400 אחוז. הביטוח שהיה פעם רשת הביטוח של הקבלנים פשוט נעלם."

"אנחנו מרגישים ששוק הביטוח מפנה לנו עורף. אנחנו לא מבקשים הנחות ולא מבקשים כיסוי גורף בלי אחריות אנחנו מבקשים לפתוח את השוק לתחרות אמיתית כולל הכנסת מבטחים זרים."

במהלך הכנס התקיימו ארבעה פאנלים. הפאנל הראשון עסק בפתיחת השוק לחברות ביטוח זרות. הפאנל השני עסק בתביעות השיבוב של **המוסד לביטוח הלאומי**. הפאנל השלישי עסק באופן נרחב בנושא הבטיחות והפאנל הרביעי עסק בנושא רעידות האדמה ומתקפת טילים בהנחיית ד"ר **בני ברוש**,

גבולות המדינה למבטחים זרים לפעול פה. אבל לאור חסמי הכניסה המאוד קשים, אז שלפחות בעלי הרישיונות יוכלו לשווק בגבולות המדינה פוליסות של חברות זרות. ענף הבנייה והתשתיות הוא מנוע הצמיחה של מדינת ישראל שגורר אחריו את כל שאר הענפים ואם הוא יקרע אז התוצר הלאומי הגולמי יהיה בהתאם."

בריק: קבלנים לא מצליחים לבטח פרויקטים

רוני בריק, נשיא התאחדות הקבלנים בוני הארץ תיאר תמונת מצב קשה. מאז פרוץ המלחמה שוק הנדל"ן, הדיור והתשתיות שרויים במצב

רוני בריק

האם פתיחת השוק למבטחות זרות תסייע לפתרון כשל השוק בענף ביטוחי הבנייה?

שאלה זו עמדה במרכזו של פאנל שעסק בפתיחת השוק לפעילות ישירה של חברות ביטוח זרות בישראל, בהשתתפות נציגת לוידיס בישראל עו"ד סיגל שלימוף, נשיא לשכת סוכני הביטוח שלמה אייזיק, מנכ"ל התאחדות הקבלנים יגאל סלוביק ועו"ד ג'ון גבע. לאחר הפאנל הציג ח"כ דן אילוז את הצעת החוק בנושא שגובשה יחד עם לשכת סוכני הביטוח

עו"ד ג'ון גבע, תא"ל במיל' יגאל סלוביק, עו"ד סיגל שלימוף, שלמה אייזיק

המשולמים. הן משאירות את אחריות החביות בענף פתוחה ללא סוף. זה כבר לא ביטוח". עו"ד ג'ון גבע העלה נקודה נוספת המרתיעה מבטחים זרים: "עם כל הרצון הטוב, כמי שמסתכל מהצד על המעמד הבינלאומי המעורער, הלוואי והיו נכנסות לפה חברות ביטוח ומציעות עוד מוצרים חדשניים ושיטות עבודה שלא נראו בישראל ומקובלות בעולם". גבע ציין כי אחד הקשיים שמברחים את החברות מישראל זו פסיקה של בית המשפט העליון שקבעה כי במדינת ישראל מלחמה איננה כוח עליון. גבע: "מלחמה בישראל זה דבר צפוי ומקובל ולכן לאור כך אי אפשר

וכדי שהאזרח לא יהיה חשוף, והן עושות זאת. "אנחנו פותרים את הבעיה במקום שהוא לא הבעיה ורק ניצור בעיות חדשות של קבלנים שמחזיקים פוליסות שהם לא יכולים לפרוע אותן. למה חברות הביטוח הישראליות לא רוצות לעסוק בענף הזה? כנראה יש בעיה שגורמת לכך שהענף לא רווחי. זה יקרה גם אם נכניס 700 חברות ביטוח זרות. בואו ננתח מה הבעיה בענף ביטוחי הבניה בישראל. "פרק החביות מפסיד בצורה בלתי רגילה - למה יש הפסדים כאלה בארץ? התשובה היא כנראה תביעות השיבוב של הביטוח הלאומי. תביעות השיבוב הורגות את הענף מבחינת הסכומים

הפאנל המרכזי בכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה של איציק סימון עסק בפתיחת השוק לחברות ביטוח זרות. בפאנל השתתפו נציגת לוידיס בישראל עו"ד סיגל שלימוף, נשיא לשכת סוכני הביטוח שלמה אייזיק, מנכ"ל התאחדות הקבלנים תא"ל במיל' יגאל סלוביק, ועו"ד ג'ון גבע. את הפאנל הנחתה עמליה דואק.

עו"ד שלימוף התייחסה לפתיחת השוק למבטחים זרים וציינה כי כבר כיום יש מבטחים שפועלים באמצעות לוידיס. לדבריה, חברות זרות יכולות לפעול בארץ ופועלות בארץ אך הן צריכות להירשם כדי להיות מפקחות

לבטל הסכמים. אני רוצה לראות חברת ביטוח זרה שנכנסת למציאות המסובכת הזו.

תא"ל במיל' יגאל סלוביק ציין: "כשפנינו לחברות ביטוח אירופאיות, עד ה-7 באוקטובר היה להן עניין לקיים איתנו שיח אבל לאחר מכן זה עצר. אני צריך לדאוג שתהיה להן את היכולת לעבוד בפרויקטי תשתית, בנייה, שימור מבנים והתחדשות עירונית תחת פרמיה ביטוחית ריאלית הוגנת שנותנת להם את השירות הנכון".

סלוביק הוסיף: "צריך לטפל בשורש הבעיה כי אם לא תהיה להן כדאיות כלכלית, הן לא יבואו. יש יתרונות להבאת חברות ביטוח נוספות שבאות מעולמות אחרים עם שיטות בנייה, ובטיחות שונות - הממשק שבין חברות ביטוח זרות לחברות קבלניות ישראליות יכול לקדם את הענף".

אייזיק: "אני חושב שזה מהלך נדרש. אנחנו חלק מהעולם הגדול ולא יכולים להישאר בתוך הביצה שלנו. צריך לפתוח את השוק. הבעיה שלנו בישראל היא לא כמות החלבנים אלא כמות המחלבות. אנחנו סובלים מחוסר מבטחים בישראל בצורה קיצונית. כניסה של חברות זרות זה מבורך מאוד. כתוצאה מתחרות כל השוק יצמח". ח"כ דן אילוז (הליכוד) הרחיב לאחר הפאנל על אודות הצעת החוק לפתיחת השוק למבטחות זרות, אותה גיבש בשיתוף לשכת סוכני הביטוח. אילוז: "לפי הצעת החוק, סוכני ביטוח בארץ וגם לקוחות פרטיים יוכלו לרכוש ביטוחים פרטיים מחברות בחו"ל. אין הצדקה שחברות גדולות לא יוכלו לעשות זאת גם בארץ. אתם מוזמנים להיות חלק מהתהליך, לשכת סוכני הביטוח היא כמובן חלק וכל מי שיש לו מה להוסיף על מנת שההצעה תהיה מדויקת יותר מוזמן לפנות אלינו. אני מקווה שנדע לעשות את האיזון החשוב בין השמירה על הצרכנים והלקוחות והרצון לאפשר חופש פעולה לתחרות ולחופש. הופתעתי מחוסר ההתנגדות מצד חברות הביטוח. הן מבינות שכל עוד התחרות הוגנת הן לא יכולות לבוא בטענות. אנחנו רוצים שלסוכנים יהיו מאות מוצרים שיוכלו למכור ללקוחות. בסוף יהיה שוק עם מוצרים זולים יותר שמותאמים לצרכי הלקוחות".

הכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה - תביעות השיבוב

"ניתן להגיע להסדר שיבוב גלובלי בין חברות הבנייה למוסד לביטוח הלאומי, כפי שנעשה בחוק הפלת"ד"

את הדברים אמרה עו"ד מיכל רפאלי גורי, סגנית בכירה ליועץ המשפטי, מנהלת התחום הכלכלי המוסד לביטוח לאומי שהתארכה בכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה שערכה סוכנות איציק סימון ■ בהמשך התקיים פאנל בהשתתפות רפאלי גורי, יגאל סלוביק - מנכ"ל התאחדות הקבלנים בוני הארץ, דורית לב הר - סמנכ"לית בכירה ומנהלת אגף עסקי וקבלנים בהראל, עו"ד שלומי הדר ויועץ הביטוח יוסי זגדנסקי

מימין: עמליה דואק, עו"ד שלומי הדר, יוסי זגדנסקי, יגאל סלוביק, מיכל רפאלי-גורי ודורית לב הר

על כל העובדים, שנדע מי המעביד ומי הצד ג', כי כיום אני מגישה תביעות נגד המעביד כי אין לי רישומים מדויקים. בנוסף, הייתה תופעה של החרגת תביעות שיבוב בכיסויים של הקבלנים - חשוב להקפיד שאין החרגה בפוליסות האלה, כי בסוף זה ביטוח בלי ביטוח. כמו כן, ככל שיהיו פחות תאונות יהיו פחות תביעות שיבוב."

אם הענף היה רווחי אז כל החברות לא היו בורחות

לאחר דבריה של רפאלי גורי התקיים פאנל בהשתתפות נציגי המל"ל, חברות הביטוח

"עוד הדגישה רפאלי גורי את החשיבות שבשיתוף פעולה שוטף בין חברות הביטוח למל"ל: כיום, לדבריה, תביעות השיבוב מוגשות זמן רב לאחר האירוע - פעמים רבות רק כארבע שנים אחרי התאונה, לאחר סיום תביעת הניזוק מול חברת הביטוח. מצב זה יוצר חוסר ודאות לכל הצדדים. הפתרון שהיא מציעה הוא שקיפות ודיווח: חברות הביטוח צריכות לדווח למל"ל מיידית על כל תאונת עבודה באתר בנייה. כך יוכל המל"ל להיות מעורב מלכתחילה, וייתכן שאף להגיש תביעת שיבוב מאוחדת יחד עם הנפגע נגד גורמי הביטוח - מה שיצור ודאות גדולה יותר ויעל את ההליך. כיום המצב הוא שתביעת הנפגע מסתיימת וארבע שנים לאחר מכן אנחנו מגיעים. צריך לדווח לנו

עו"ד מיכל רפאלי גורי, סגנית בכירה ליועץ המשפטי, מנהלת התחום הכלכלי המוסד לביטוח לאומי, שהשתתפה בכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה של סוכנות איציק סימון, אמרה כי ניתן להגיע להסדר שיבוב גלובלי כמו שנעשה בחוק הפלת"ד. רפאלי גורי: "אפשר לנסות ולחשוב על הסדר גלובלי כמו בתיקי תאונות דרכים. תביעות שיבוב בתאונות דרכים הוסדרו בהסדר חקיקה כך שהביטוח הלאומי לא מגיש תביעות פרטניות. הבעיה שהתיקים שמגיעים מתאונות הבנייה לא מסומנים אצלנו. התחלנו לתייג אותם ונוכל לעשות שיערוך והתחשבנות כך שנקבל סכומים גלובליים. זה יכול לתת פתרון לבעיה."

והקבלנים: עו"ד מיכל רפאלי גורי, תא"ל במיל' יגאל סלוביק - מנכ"ל התאחדות הקבלנים בוני הארץ, דורית לב הר - סמנכ"לית בכירה ומנהלת אגף עסקי וקבלנים בהראל, עו"ד שלומי הדר ויועץ הביטוח יוסי זגדנסקי.

רפאלי גורי: "העיוות בשוק הוא שהקבלן משלם פוליסת ביטוח אבל חברת הביטוח לא משלמת את כל הפיצוי לנפגע אלא מנכה חלק ושומרת אצלה. העיוות הוא לא אצל הקבלן ולא אצל הביטוח הלאומי, העיוות הוא בחברות הביטוח", אמרה, כשהיא רומזת לכך שחברות הביטוח הרוויחו שנים רבות מהעובדה שהמל"ל נמנע בעבר מהגשת תביעות שיבוב, וכעת כשהמל"ל דורש את חלקו - המבטחים חווים הפסדים שלא מתומחרים בפרמיה.

עו"ד הדר: "בדיני נזיקין יש נזק שנגרם למבוטח או לניזוק והניזוק לא יקבל יותר מהנזק שנגרם לו. בחו"ל, חברת הביטוח משלמת את מלוא הנזק הנגרם. העיוות הוא שחברות הביטוח יצאו נשכרות במשך שנים כשביטוח לאומי לא פעל לממש את הזכויות שמגיעות לו, ובעקפין לציבור כולו, ושילמו פחות ממה שהיו צריכות לשלם. אנחנו רואים את זה בתביעות שמתיישנות. ביטוח לאומי לא מכיר את אירוע הביטוח וחברת הביטוח בכל זאת מנכה את הסכומים האלה מהניזוק". הדר גרס שחברות הביטוח התרגלו למצב שבו המל"ל לא תבע במשך שנים, וכעת עליהן להשלים עם שינוי המציאות. הוא ציין שתביעות השיבוב המתחדשות חושפות בעקפין עד כמה סוגיית הבטיחות היא שורש הבעיה.

מצד המבטחים - **דורית לב הר**, סמנכ"לית בכירה ומנהלת אגף עסקי וקבלנים בהראל הציגה את תמונת המצב מהזווית שלה: "אם הענף היה רווחי אז כל החברות לא היו בורחות. אבל נשארו 2-3 חברות בשוק הזה. אם זה לא היה הפסדי לא היינו מגיעים למצב הזה היום. התביעות בעבר היו יותר נמוכות והיום הן עצומות. היה לנו מקרה של קבלן שעמד לחדש ביטוח אך היו לו כמה הרוגים והוא נאלץ לחדש עם התחייבות של מיליון שקל השתתפות עצמית. הפרויקטים במדינה מתחילים אבל לא מסתיימים בזמן. בחו"ל ראיתי בניין עם פיגומים שקינאתי ברמת הבטיחות שלו. כולנו צריכים ביחד להרים את רמת הבטיחות בישראל. אני מתחברת לכך שרוצים להקים פה בתי ספר אבל יש את בעיית השפה, אני מסתובבת המון באתרים קבלניים וניכר שזו בעיה קשה ולכן אני לא בטוחה מה ערכו של קורס כאשר כל פעם מגיעים עובדים ממקום אחר".

הדר: אנחנו שומעים את התשובות האלה הרבה מצד חברות הביטוח - בחו"ל חברות ביטוח עובדות והן כנראה לא מפסידות. אם חברת ביטוח מרגישה שהיא מפסידה, אז תהליכי בטיחות ומניעה צריכים להיכנס יותר. כמו כן, צריכים להיות הסדרים בין חברות הביטוח לביטוח הלאומי, בין אם בחובת הדיווח, להגיע להסדרים, הפחתות כאלה ואחרות, להכניס מנגנונים כמו מוסד לבוררות שתהיה התנהלות בין חברות הביטוח לביטוח הלאומי כדי שגם ההליכים המשפטיים יהיו קצרים יותר".

יגאל סלוביק, מנכ"ל התאחדות הקבלנים, הזהיר מפני ההשלכות הרחבות של משבר השיבוב. לדבריו, אין זה הוגן שהקבלנים ישאו

ללכת יחד - כל הגורמים - ולמצוא פתרונות איזון נכונים". דבריו סיכמו למעשה את רוח הפאנל: שיתוף פעולה בין הממשלה, המל"ל, המבטחים והקבלנים הוא הכרחי כדי להגיע להסדר כולל שיחזיר יציבות לשוק ביטוחי הבנייה. **יועץ הביטוח יוסי זגדנסקי:** "תביעות השיבוב זו בעיה מהותית. ההתאחדות יזמה את שיטת כוכבי הבטיחות בתקווה שתעלה את רמת הקבלנים, ואין ספק שזה יצמצם לאורך זמן את כמות התביעות. הבעיה המיידית כיום בבסיס כשל השוק היא חוסר בחברות ביטוח. אם העלו את הפרמיה ב-300-400 אחוז והשתתפות עצמית היא בין 500 ל-1,000 אחוז - זה אומר שלפניכן הפסידו 300-400 אחוז? מישהו כאן באמת חושב שענף מסוים הפסיד כך? היום יש מעט מאוד חברות ביטוח. אם מחר הביטוח הלאומי יחליט לוותר, האם יורידו את המחיר? לא.

"מול הביטוח הלאומי יש להגיע להסדר בדומה לחוק הפלת"ד. אחת הבעיות בפוליסה קבלנית זה בהגדרת מעסיק. כי תאורטית, אם המזמין בא ואומר אני מקים חברת פרויקט, אני רושם את עצמי כמעסיק וכל רשימת העובדים הם שלי - אוטומטית המוסד יהיה מנוע מלהגיש תביעה נגד המעסיק".

לבדם בעלות התביעות -"בסופו של דבר היזם והקבלן יגלגלו את הרוב על הדייר", אמר, כלומר הציבור הרחב ישלם במחירי הדיור. סלוביק אף קשר בין משבר ביטוחי הבנייה לבין משבר הדיור: "אנחנו נמצאים בפתחו של משבר ביטוחי במוסד לביטוח לאומי ובמקביל בפתחו של משבר דיור", ציין, והסביר שהתייקרות הביטוחים ועליית עלויות הבנייה בגלל סיכונים בלתי מבטחים עלולות לפגוע אנושות בענף הבנייה ולצמצם התחלות בנייה. מניעת תאונות היא קריטית גם בעיניו: "בענף הבנייה אצלנו יש במוצק כ-30 הרוגים בשנה. זה המון", הוא הודה, "אבל בשורה התחתונה מצב הבטיחות באתרי הבנייה הוא טוב". אמירה מעט מפתיעה שהסביר בכך שהיקפי הבניה גדלו משמעותית וההסתכלות על כמות הנפגעים צריכה להימדד באופן יחסי. עם זאת, הענף עושה מאמצים שקטים ובלתי נראים לשיפור המצב, אף שעדיין רחוק מהנדרש. סלוביק ציין שבשנת 2050 אוכלוסיית ישראל צפויה להכפיל את עצמה לכ-20 מיליון נפש, וענף הבנייה חייב להתעצם בהתאם. כדי שזה יקרה, יש להפחית את הנטל הרגולטורי, הכלכלי והביטוחי מעל כתפי היזמים והקבלנים. "רק כך נייצר כדאיות כלכלית וסביבת עבודה תומכת", אמר, "ועלינו

לזכור כדי לשנות: המיצג המפתיע שכבש את הכנס

המיצג לא נועד לספק עוד נתון סטטיסטי או עובדה מקצועית, אלא לחבר בין מה שאנשי הענף יודעים בראשם לבין מה שהם מרגישים בליבם. הרגעים הללו המחישו בצורה חדה שהבטיחות באתרי הבנייה איננה נושא טכני בלבד, אלא חורף גורלות של אנשים ומשפחות שלמות

שכדי לקדם שינוי אמיתי בענף חייבים לא רק ידע מקצועי וכלים רגולטוריים, אלא גם אחריות אנושית עמוקה.

בהמשך התקיים פאנל מיוחד בהשתתפות מנהל בית הספר אלדד פורת, המחנכת הילה רז, תלמידים מחטיבת הביניים והתיכון, ואמו של מג'י, עדוויה סאלם. הם סיפרו כיצד הפכה הטרגדיה לתוכנית חינוכית ייחודית - הראשונה והיחידה מסוגה בארץ - שמזכירה לתלמידים מדי שנה את חשיבות הבטיחות באתרי הבנייה ואת הערכים של כבוד ושוויון. עדוויה סאלם אמרה ברגש: "כשאני רואה את הילדים האלו לומדים על מג'י, אני יודעת שהוא ממשיך להיות חלק מאיתנו ולהשפיע על עולמנו". אחד התלמידים הוסיף: "זה קרה בבית הספר שלנו והאחריות לשנות היא בידיים של כולנו".

המיצג כולו המחיש לקהל שדווקא מתוך כאב אישי אפשר להצמיח חינוך לאחריות. הוא הפך את זכרו של מג'י לקריאה מעשית לשינוי תרבות הבטיחות בישראל, והיווה דוגמה לכך שזיכרון יכול להפוך לכלי חינוכי בעל עוצמה. בכנס שבו דובר על שווקים, פוליסות, מבטחי משנה וחדשנות טכנולוגית - המיצג הזה היה נקודת האיזון האנושית. הוא הזכיר לכולם שהדין בביטוח ובניהול סיכונים אינו רק על כסף, חוזים ורגולציה, אלא על אנשים שצריך להגן עליהם.

ליר ניסני נואמת

ולחבר ביניהם באמצעות רגש משותף. עבור רבים זו הייתה נקודת השיא של היום, ההוכחה

בין הרצאות על שוק הביטוח, פאנלים על רגולציה ודיונים על תביעות שיבוב בענף הבנייה - היה רגע אחד בכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה, שגרם לאולם של 600 איש לעצור את הנשימה. זה היה המיצג לזכרו של ד"ר מג'י סאלם ז"ל, אותו הובילה ברגישות ליר ניסני - אשת התקשורת של סוכנות איציק סימון.

סאלם, צעיר בן 25 בלבד, דוקטור לרפואה, נהרג בשנת 2016 בתאונת עבודה באתר בנייה בעת שעבד כדי לממן את מסיבת הסיום שלו. מותו הטרגי התרחש בבית הספר המשותף חוף הכרמל, במקום שבו נבנה אולם ספורט. שם מצאו תלמידי ותלמידות המקום את הדרך להפוך את השבר האישי לסמל חינוכי ולקריאה לשינוי.

המיצג הוצג כהפתעה, באולם מוחשך, ועורר התרגשות גדולה בקרב הנוכחים. הוא לא נועד לספק עוד נתון סטטיסטי או עובדה מקצועית, אלא לחבר בין מה שאנשי הענף יודעים בראשם לבין מה שהם מרגישים בליבם. הרגעים הללו המחישו בצורה חדה שהבטיחות באתרי הבנייה איננה נושא טכני בלבד, אלא חורף גורלות של אנשים ומשפחות שלמות.

הייחוד של המיצג היה בכך שהוא הצליח לגעת בכל מי שנכח באולם - קבלנים, יזמים, אנשי ביטוח, מהנדסים, שמאים, ורגולטורים -

האנדרטה לזכרו של ד"ר מג'י סאלם ז"ל בבית הספר המשותף חוף הכרמל

כנס ביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבניה
2025

"לזכור כדי לשנות"

נציגי בית הספר המשותף חוף הכרמל
עדוויה סאלם- אמו של מג'די סאלם ז"ל

הכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה - בטיחות בעבודה

"במשרד העבודה נמאס, שינינו את תקנות הבטיחות והרחבנו את מעגל האחריות. אנחנו רוצים אפס תאונות"

כך אמר חזי שוורצמן - ראש מינהל הבטיחות, משרד העבודה והרווחה במהלך הכנס ■ שוורצמן השתתף בפאנל נרחב בנושא בטיחות לצד ראש מטה הבטיחות של התאחדות הקבלנים בוני הארץ מתי רביבי, מומחה בבטיחות ותאונות עבודה בענף הבנייה והתשתיות עו"ד אלדן דנינו, ומנכ"ל קידר מבנים טל קידר

פאנל בטיחות נרחב

מימין: עמליה דואק, טל קידר, מתי רביבי, חזי שוורצמן, ועו"ד אלדן דנינו

למפקחים של משרד העבודה. 3. לכל אתר חייבת להיות תוכנית בטיחות. עד היום רק אתרים עם יותר מחמישים עובדים היו מחויבים בתוכנית. 4. מנהלי עבודה יעברו השתלמויות פעמיים בחמש שנים ומי שלא יעשה זאת יידרש לעבור מבחן בנושא. אם מנהל עבודה לא עבר חמש שנים הוא יעשה מבחן שיבדוק אם הוא מכיר את הידע שקשור לבטיחות. 5. כל מנהל עבודה צריך להודיע על תחילת עבודה ועל סופה באתר בנייה. יש תאונות באתרים שהמדינה והרשות המקומית לא מודעות אליהם. 6. פיגומים - חייב להיות תקן ישראלי לפיגומים, חתום על ידי מהנדס.

חייבת להיות אחריות פרסונלית על העובד

לאחר הרצאתו של שוורצמן התקיים פאנל

את הנגע הזה". כך אמר חזי שוורצמן, מהנדס, ראש מינהל הבטיחות, משרד העבודה והרווחה במהלך הכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה של איציק סימון. שוורצמן הוסיף כי למשרד העבודה והרווחה יש שבעים מפקחים בלבד אל מול 125 אלף אתרי בנייה ידועים - מלבדם יש עוד אתרי בנייה עליהם שומעים רק לאחר קרות התאונה. לפיכך, בוועדת העבודה עברו תקנות שמרחיבות את אחריות בעלי התפקידים באתרי הבנייה בתקווה שיהיו מהפכה בתחום הבטיחות בענף: 1. הקבלן, היזם ומנהל העבודה יישאו באחריות לבטיחות באתר העבודה. היזם אחראי למנות בקר בטיחות מטעמו שהוא מהנדס או הנדסאי. בנוסף, מנהל הפרויקט הופך למנהל אתר בנייה שנמצא בשטח ומדווח למעלה על כל מה שקורה בתחום הבטיחות. 2. במקרה אירוע בטיחות - ממונה הבטיחות יהיה מחויב להפסיק את העבודה ולדווח

סוגיית הבטיחות באתרי הבנייה ריחפה כחוט השני לאורך כל הכנס, וזכתה גם למושב ייעודי משל עצמה. כפי שאמר איציק סימון בפתח האירוע, הגורם האנושי הוא החוליה החלשה בענף, ורמת הבטיחות הירודה גובה מדי שנה מחיר כבד בנפש וברכוש. בעשור האחרון נהרגים בישראל בממוצע כ-30 פועלי בניין בשנה בתאונות באתרי עבודה - נתון מקומם בהשוואה למדינות מפותחות אחרות. כל הדוברים בכנס הסכימו שהמצב הנוכחי בלתי קביל ושהשקעה בבטיחות היא לא רק חובה מוסרית אלא גם כורח עסקי: שיפור הבטיחות יצמצם תאונות, יציל חיי אדם, יקטין תביעות וסכסוכים ויתרום להוזלת הביטוח לאורך זמן. "האקלים הבטיחותי בשטח לא טוב, אנחנו עומדים על סביבות ה-30 הרוגים אבל זה יותר מדי. במשרד העבודה נמאס מהמקרים האלה, אנחנו רוצים אפס תאונות וזה אפשרי. המדינה תעשה כל מה שביכולתה כדי למגר

הוא עובד, לא תהיה לנו את הרגל המסיימת. חייבת להיות אחריות פרסונלית של העובד. כיום, גם אם המפקח יביא ראיות שהעובד התרשל, זה מגיע לתביעות משרד העבודה או לפרקליטות ושם נתקע - כי בעוד שבהליך הנזיקין יש אשם תורם, בהליך פלילי אין דבר כזה. במשטרה לא בודקים איפה התרשל העובד.

"יש מחסור גדול במנהלי עבודה. יש אנשים עם תואר של מנהלי עבודה אבל הם חוששים מהאחריות הפלילית. אולי כעת, שיש חלוקה של האחריות, זה יגרום להם לחזור.

"התקנות החדשות ניתנות לפרשנות על ידי הפרקליטות והתביעה. בסוף, בתיקים הרציניים של מוות ופציעה צריך שופטים שידעו לפרש את התקנות. הצעתי שיהיה שופט מקצועי לתחום, אחרת לא יהיה שינוי מהותי ברמה המשפטית". בשורה התחתונה, המסר מהכנס היה ברור: שיפור הבטיחות הוא המפתח לבריאות הענף. לטענת משתתפים רבים, מדיניות "מקל וגזר" משולבת נדרשת כאן - הגברת הפיקוח והענישה על מפרי נהלי בטיחות מחד, ומתן תמריצים (כגון הנחות בפרמיות ביטוח או הכרה בפרסים) לחברות שמציגות רקורד בטיחות מעולה מאידך. בדרך זו, אומרים המומחים, אפשר יהיה לשנות את התרבות הארגונית בענף הבנייה כך שהבטיחות תהפוך לערך עליון ולא תוזנח בשטח גם אל מול לחצי תקציב ולוחות זמנים.

חצי שוורצמן

את האחריות למעלה אבל שכחו להוריד את האחריות לקבלני המשנה. כמו כן, תוכנית כוכבי הבטיחות של התאחדות הקבלנים עשתה שינוי גדול בחברה. החברות שהשקיעו בבטיחות צריכות להיות מתוגמלות יותר - לדוגמה, אפילו אם קורים דברים, צריך להתחשב.

"יש חוסר מטורף של מנהלי עבודה בשטח כי זה לא מקצוע מתגמל וכעת גם רוצים שיהיה אחראי בטיחות".

דנינו: "עד שלא תהיה אחריות על עובד באשר

בטיחות נרחב שעסק בנושא הבטיחות ובשאלה - האם הרחבת האחריות באתרי הבנייה היא הפתרון. בפאנל השתתפו חצי שוורצמן, ראש מטה הבטיחות של התאחדות הקבלנים בוני הארץ מתי רביבי, מומחה בבטיחות ותאונות עבודה בענף הבנייה והתשתיות עו"ד אלדן דנינו ומנכ"ל קידר מבנים טל קידר.

שוורצמן: "ההרתעה הכי גדולה שקיימת כעת היא העיצומים שאנחנו נותנים, ואנחנו נותנים צווים שמפורסמים לציבור. קבלן שצובר לרעתו מספר צווים מסוים עובר לרשם הקבלנים במשרד השיכון, והקבלנים הסוררים עולים לוועדה ציבורית של משרד השיכון וחלקם יורדים ללא רישיון קבלן".

רביבי: "אם התפיסה שתהיה היא שהאחריות מתחלקת אז לא עשינו פה כלום. לכן נעמוד על כך שכל בעלי התפקידים שהזכרנו יבינו היטב את תחום האחריות שלהם. בנוסף, פעם ראשונה שמנהל העבודה הוגדר כמפקח פנימי במוסד פיקוח חיצוני והוא מפקח מטעמו של מבצע הבנייה. זה שינוי עמוק. התקנות זה מינימום מחייב, זה לא מקסימום אפשרי. רצוי לשתף את העובדים ולעשות תגמול ולא ענישה. התוכניות שרוכבות על התקנות צריכות להתרחב גם לרמה הפרסונלית".

קידר: "בתור קבלן מבצע, בתחילת דרכי עבדתי עם יזמים וראיתי שלא עניינה אותם הבטיחות אלא רק שנגמור את הפרויקט. כעת יש להם גם אחריות וזה מבורך. מצד שני, העלו

הכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה - טילים ורעידות אדמה

המענה הטוב ביותר לאיומי טילים ורעידות אדמה - מניעה: חיזוק מבנים והתחדשות עירונית

את הדברים אמר יו"ר הוועדה הבין משרדית להיערכות לרעידות
אדמה אמיר יהב בפאנל שעסק בנושא ההיערכות לרעידות האדמה

מושב נפרד בכנס הוקדש לנושאי ניהול סיכונים קיצוניים - ובראשן מתקפות טילים על העורף ורעידות אדמה חזקות. את המושב הוביל ד"ר בני ברוש, מומחה להנדסת מבנים וכשל מבנים. הדיון התמקד בשאלת היערכותה של מדינת ישראל ועולם הביטוח לתרחישי קיצון אלה, שעלולים לפגוע בו-זמנית באלפי מבנים ובפרויקטי בנייה בכל רחבי הארץ.

באשר לאיום הרעידות אדמה, הדוברים הזכירו כי ישראל ממוקמת לאורך השבר הסורי-אפריקאי, ואירוע של רעידה חזקה הוא שאלה של מתי, לא אם. נציגי הקבלנים והמהנדסים ציינו את המאמצים לחיזוק מבנים קיימים (תמ"א 38 והתחדשות עירונית) אך הודו כי קצב הביצוע רחוק מלענות על הצורך - במיוחד בערי הפריפריה הקרובות לשבר.

בדיון על סיכוני מלחמה ומתקפת טילים הוזכרו אירועי המבצע האחרון בעזה (אוקטובר 2023) שהמחישו את חשיפת העורף הישראלי למטחי רקטות וטילים. בענף הבנייה התרחישים הללו מעלים אתגרים ייחודיים: פגיעה ישירה באתר בנייה פעיל, על כל הציוד והפועלים שבו, עלולה לגרום לנזקי ענק ולשיתוק הפרויקט. מנגד, בביטוח המסחרי מקובל חריג סיכוני מלחמה (כלומר פוליסות רבות אינן מכסות נזקי מלחמה), מה שמותיר קבלנים ויזמים כמעט ללא הגנה ביטוחית בסיטואציות כאלה. מומחי ביטוח שנכחו בכנס ציינו לחיוב את תכנית ביטוחי הטרור הממשלתית ("המס רכוש") שקיימת בישראל ופיצתה בעלי נכסים על נזקי רקטות בעבר, אך הודו שמדובר במנגנון מוגבל שאינו מכסה נזקי עיכוב בפרויקטים או אבדן הכנסות לקבלנים. שיתוף פעולה בין המגזר הציבורי לפרטי הוצע ככיוון לפתרון - למשל, פוליסות רחבות יותר בסבסוד ממשלתי לאירועי קיצון, או קרן ייעודית שתפצה קבלנים על נזק עקיף בעיתות חירום. הנקודה המרכזית הייתה שהן רעידת אדמה גדולה והן מתקפת טילים נרחבת עלולות לערער את הענף באבחה אחת, ולכן היערכות מקדימה וסיכום מנגנוני שיפוי הם אינטרס משותף של הממשלה, חברות הביטוח והקבלנים.

ד"ר בני ברוש, מומחה לכשל מבנים ומרצה באקדמיה, פתח את פרק איום הטילים ורעידת האדמה בכנס. ברוש ערך סקירה מקיפה של האיומים והסכנות בישראל והמחיש את הצורך

בני ברוש

מימין: בני ברוש, אמיר יהב, חיליק סופר, אבי ביצור, ירון זליכה, שמואל זקן

מי שיש לו ביטוח בבית ישן? כמה כסף יקבל אם השווי כולל הקרקע שני מיליון אם ערך הקרקע לא מבוטח? נגיד ש-50 אחוז בוטחו בבניין, הם יקבלו פיצוי על הדירה אבל מה קורה עם ערך הקרקע והשטחים המשותפים? בסופו של דבר המדינה תהיה בכאוס רציני מאוד, מעבר לכל ההרוגים, הפצועים וחסרי הגג. כיצד המדינה וחברות הביטוח יצליחו לשפות את האנשים, במצב שבו מערכת הבריאות תחזור 40 שנה אחורה?"

ברוש: "אחת הדרכים לצמצם את האירוע זה לבנות מבנים חזקים. עלות השלד היא פסיק בתוך מכלול העלויות."

זליכה: "מניעה זה הדבר הטוב ביותר אבל הממשלה נרתעת מכל דבר שהוא מניעה. תבדוק את התקציבים שמופנים להתנהגות בריאה יותר, לניקיון של בתי חולים שמונע חיידקים עמידים ומחלות בתוך בתי החולים. אגף התקציבים במשרד האוצר מנהל את הדוחות הכספיים של הממשלה על בסיס של מזומן ולא מצטבר ולכן הוא לא עושה הבחנה בין השקעה להוצאה. כל הוצאה נוספת שמייצרת תועלת לטווח ארוך מקבלת אצלו פחת בקבלת ההחלטות."

בסיכומי של המושב צוין, כי אף שאיומי הקטסטרופות האלה נראים רחוקים ביומיום, משבר הקורונה ומלחמות השנים האחרונות לימדו שהתסריטים הרחוקים עלולים להתממש.

הסורי אפריקאי גורם לרעידת אדמה כל 87 שנה ואנחנו בשנה ה-85."

זליכה: "למדינה יש משאבים כלכליים רבים אבל הבעיה שהם לא מופנים למקומות הנכונים ולכן אם יקרה פה משה אסון נמצא עצמינו עם מערכת בריאות על הקצה. מערך החירום מתבסס על החברה האזרחית שהיא מדהימה ומתגייסת אבל המערך הממשלתי כמכלול שאמור לנהל אירוע משה - אין לו מושג."

זקן: "יש שכבה של ביטוח משנה שאיתן חברות הביטוח מתכננות לאירוע קיצון כזה של רעידת אדמה בעיקר. במקרה של אירוע קיצון בישראל, חברות הביטוח יוכלו לשלם את הכספים, הן מבטחות על ידי ביטוח משנה, כולל מקדמות במידת הצורך, כדי להבטיח נזילות ואפשרות לתשלום מהיר של תביעות. אנחנו מתרגלים את האירוע מול הגופים המפוקחים ומתכננים לאירוע כזה. בנינו דיווחים שוטפים שאיתם נוכל לראות את הכספים שעוברים בין הצדדים לרמת התביעה. והכל בנוי מראש ומתורגל עם הגופים."

סופר: "אני לא מומחה לביטוח, אבל יודע שבניגוד לטילים ורקטות, המדינה על פי חוק לא משפה דיירים או בעלי דירות שהדירות שלהם נפגעו ברעידת אדמה. חברות הביטוח מבטחות באופן פרטי ולדעתי לרוב האוכלוסייה אין ביטוח. אלה שמבטחים דווקא זה אלה עם הבניינים החדשים שרוב הסיכוי שהם לא ייפגעו. רוב הבניינים הישנים מטים ליפול גם בלי רעידת אדמה. מה יהיה מצב של

במבנים מצילי חיים כנגד טילים ורעידות אדמה. לאחר מכן, התקיים פאנל שעסק בנושא הערכות המדינה לרעידות האדמה ולמתקפת טילים, בהנחיית ד"ר בני ברוש. בפאנל השתתפו יו"ר הוועדה הבין משרדית להערכות לרעידות אדמה אמיר יהב, מסביר פיקוד העורף במילואים ומנכ"ל שיא דפנס תא"ל ד"ר חיליק סופר, ראש המגמה לביטחון והגנת העורף במכללה האקדמית בית ברל סא"ל (מיל) ד"ר אבי ביצור, יו"ר המפלגה הכלכלית ולשעבר החשב הכללי במשרד האוצר פרופ' ירון זליכה ומנהל מחלקת ביטוחי רכוש, משרד האוצר, רשות שוק ההון רו"ח שמואל זקן.

יהב: "כשמדובר ברעידת אדמה בישראל, מדברים על משה אסון בעוצמה שתנוע בין 7.5 ל-8 בסולם ריכטר. בשונה מאיום הטיילים, שיש לו מערך הגנה ברמה גבוהה, רעידת אדמה זה איום עם תוחלת נזק גבוהה במיוחד שאילו אנחנו לא מוכנים בכלל. המדינה אמנם משקיעה בשלב המענה גם לרעידות אדמה, אבל המענה הטוב ביותר זה המניעה - חיזוק מבנים, התחדשות עירונית - תוכניות יש למכביר אבל המדינה לא מקדמת אותם. מה שהופך את רעידת האדמה לאסון זה המבנים הלא מתאימים, כי ברעידת אדמה צריך לצאת החוצה כי המבנה הוא המסוכן."

ביצור: "מדינה מתנהלת מול מתאר איומים שהיא קובעת לעצמה. מדינת ישראל קבעה את האיומים עליה: חומרים מסוכנים וסייבר, רעידות אדמה וטילים, רקטות ושריפות ופנדמיה. השבר

הכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה - אותות הוקרה

אותות הוקרה לאנשים שעצבו מחדש את המציאות

איציק סימון וליר ניסני-סימון מעניקים את אותות ההוקרה

במהלך הכנס התקיים טקס הוקרה מרגש: סוכנות איציק סימון העניקה אותות הוקרה לשלושה אישים פורצי דרך שתרמו תרומה ייחודית ורבת-השפעה לענף הבנייה וביטוחי הקבלנים. שלושת מקבלי האותות - ראול סרוגו, עו"ד אורי אורלנד ואיציק מויאל - מייצגים תחומי עשייה שונים, וכל אחד מהם הטביע חותם משמעותי על האופן שבו מתנהלים הבטיחות, הביטוח וזכויות העובדים בענף. להלן סקירה קצרה של פועלם והישגיהם, כפי שעלו בטקס.

ראול סרוגו, נשיא כבוד התאחדות הקבלנים בוני הארץ: "בטיחות היא הנושא החשוב ביותר"

במהלך כנס ביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה לשנת 2025 הוענק אות הוקרה לראול סרוגו, שכיהן במשך שתי קדנציות בתפקיד נשיא התאחדות הקבלנים בוני הארץ.

ראול סרוגו מקבל את אות ההוקרה

שמפעילה את הבטיחות את השקל האחרון, אשקיע אותו בבטיחות. המדינה איבדה את הנושא של הבטיחות ולכן הרגשתי מחויב להקים יחד עם חברי את מטה הבטיחות".

סרוגו העלה דמעות בעיני הנוכחים כשסיפר על בנו רועי סרוגו ז"ל, שנהרג בתאונת סקי מים מצערת ומיותרת.

בהערכה עמוקה, הוענק לראול סרוגו אות ההוקרה של כנס הביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה לשנת 2025. סרוגו: "התחלנו בתקופה של הקורונה ובמאבקים להפוך את הענף לחיוני והמשכנו במלחמה ה-7.10 עם כל הקשיים שאנו חווים עד היום. לאורך כל הדרך אמרתי שנושא הבטיחות הוא החשוב ביותר ואם יהיה לי בקרן

במהלך כנס ביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה לשנת 2025 הוענק אות הוקרה לראול סרוגו, שכיהן במשך שתי קדנציות בתפקיד נשיא התאחדות הקבלנים בוני הארץ.

סרוגו הנהיג את הענף בתקופה של סערות, משברים ושינויים דרמטיים, כאשר ממשלות התחלפו, מגפה שיתקה את המשק, מחסור בכוח אדם שיבש לוחות זמנים, סערות רגולטוריות איימו לשחק את היזמות והתכנון, ובשיאה, גם מלחמה קשה טלטלה את המדינה כולה והכתה קשות בענף הבנייה. בתוך כל אלה סרוגו עמד איתן, בקול ברור, לעיתים בודד אבל תמיד אמיץ, ישר, מדויק, ובעיקר - מחויב. סרוגו לא פחד להגיד את האמת למקבלי ההחלטות, לא התבלבל ממסיבות עיתונאים או מניירות עמדה - הוא ייצג את הקבלנים והיזמים, את העובדים בשטח, את מנהלי העבודה ואת כלל העוסקים בבניין הארץ, באותנטיות, ביושרה, ובתחושת שליחות.

סרוגו נאבק להשיב את המקצועיות לענף, לחזק את התדמית הציבורית של הקבלן, ולהשיג הכרה אמיתית בחשיבות הלאומית של מי שבונה את הארץ הזו - בלב, בידיים, ולעיתים גם בדם.

ובשנה החולפת, כאשר התמודדות אישית קשה פקדה את חייו, עם האובדן הבלתי נתפס של בנו האהוב רועי ז"ל בתאונת גלישה, גם אז, באצילות ובשקט האופייניים לו כל כך, המשיך סרוגו להיות עוגן של עשייה, אחריות ואנושיות. מתוך השבר הוא המשיך לחזק אחרים. מתוך הכאב, הוא נשאר שלם בשליחותו הציבורית. על מנהיגות נדירה, קול צלול ואומץ לב ציבורי ואישי, על תרומתו לעיצוב פני הענף, ועל דמותו כאדם שכולנו מביטים אליו

עו"ד אורי אורלנד: "באנו לרגולטור ואמרנו - קח מאיתנו את הכוח של אישורי הביטוח"

הרעיון שהגה והוביל אורלנד, אומץ על ידי רשות שוק ההון, הפך לרגולציה מחייבת ותרם תרומה ממשית ליעול תהליכים בתחום ביטוחי הבנייה, לקידום פרויקטים ולחיסכון של משאבים בענף הבנייה כולו

שהתנהל במשך שנים בחוסר אחידות תפעולית. הרעיון שהגה והוביל, אומץ על ידי רשות שוק ההון, הפך לרגולציה מחייבת - ותרם תרומה ממשית ליעול תהליכים בתחום ביטוחי הבנייה, לקידום פרויקטים ולחיסכון של משאבים בענף כולו. אורלנד: "בענף הביטוח נוצרה מפלצת של אישורי ביטוח שלמעשה בלמה הרבה מאוד עסקים ועסקאות והכוח היה בעיקר אצל יועצי הביטוח. אנחנו עשינו מעשה - באנו לרגולטור ואמרנו קח מאיתנו את הכוח - הוא לא טוב, אנחנו חזקים מדי. כעבור תקופה קצרה אישור הביטוח האחד הובא לידיעת הציבור וחברות ביטוח ואנשי ביטוח התבקשו להעיר עליו. לכן הקרדיט לרשות הפיקוח על הביטוח - היא טיפלה בנושא ברצינות".

רגישותו וראייתו האנושית, הבאים לידי ביטוי גם בשירותי הפרו-בנו הרבים שהוא ועובדי משרדו מעניקים בנדיבות ובמסירות לגופים חברתיים, קהילות ויחידים הזקוקים לכך. במרוצת השנים, היה לאזן קשבת, למקור השראה ולדמות לחיקוי עבור יועצים, סוכנים, מבטחים וזמרים כאחד. בשנים האחרונות - גולת הכותרת בפעילותו ופעילות עובדי משרדו רבת ההשפעה היא ייזום רעיון אישור הביטוח האחד, מהלך ששינה את פני הענף. מתוך ראייה מערכתית עמוקה, ומתוך תחושת שליחות, פעלו עו"ד אורלנד ועובדי משרדו בעקביות ובהתמדה להביא לשינוי חיוני, ששם קץ לעידן של בלבול, עיכובים והתשה הדדית, והכניס סדר, שקיפות ושפיות למרחב

עו"ד אורי אורלנד קיבל את הוקרה של כנס ביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה לשנת 2025 על פועלו רב השנים, על חזונו, על תרומתו הכבירה, ועל הדוגמה האישית שהפגין לאורך כל הדרך, כמו כן, הרעיון שהגה והוביל - ייזום רעיון אישור הביטוח האחד, אומץ על ידי רשות שוק ההון, הפך לרגולציה מחייבת ותרם תרומה ממשית ליעול תהליכים בתחום ביטוחי הבנייה, לקידום פרויקטים ולחיסכון של משאבים בענף כולו.

עו"ד אורלנד, יועץ ביטוח בכיר, בעל ידע רחב וניסיון נדיר, ליווה ומלווה אינספור פרויקטים מורכבים, שימש מורה דרך לדורות של אנשי מקצוע, והפך לדמות מוערכת ונערצת. זאת, לא רק בזכות מומחיותו, אלא גם בזכות יושרו,

אורי אורלנד מקבל את אות ההוקרה

איציק מויאל: "תקנות החוק לחלוקת האחריות שהובילתי יצילו חיי אדם"

מויאל עמד במשך 16 שנה בראש הסתדרות עובדי הבניין והתעשיות הנלוות ובשנה האחרונה חתם על צו ההרחבה הענפי החדש שמחיל תנאים סוציאליים מלאים גם על עובדים זרים מכל המגזרים

תחום המנופאים, וליווה אישית כל מהלך שנועד לצמצם תאונות ולהעלות את רמת הבטיחות באתרי העבודה.

אבל לצד כל אלה, מויאל נושא עמו כאב אישי שאינו מרפה. אחיו, רנ"ג אורי מויאל ז"ל, נרצח במרץ 2024 בפיגוע במסעדת ארומה בצומת קמה. הכאב הזה לא כופף אותו אלא הפך למנוע מוסרי שמאיר בכל צעד שהוא עושה.

על חזון, אומץ ואחריות עמוקה לעתיד ענף הבנייה בישראל, הוענק אות ההוקרה של כנס הביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה לשנת 2025.

מויאל: "תקנות החוק לחלוקת האחריות שהובילתי יצילו חיי אדם ויעריכו את מנהלי העבודה כמו שצריך".

הקבלנים והיזמים בישראל, ומחיל תנאים סוציאליים מלאים גם על עובדים זרים מכל המגזרים.

את כל אלה מויאל עשה בשיתוף פעולה נדיר, חסר תקדים, עם התאחדות הקבלנים בוני הארץ. במקום כיפוף ידיים - שילוב ידיים. לא באמצעות איומים, לא בדרך של שביתות אלא באחריות, בהידברות ובשותפות לדרך.

בזכות גישתו, נבנתה מערכת יחסי עבודה יציבה, שמיטיבה עם העובדים מחד, ומחזקת את הענף כולו מאידך.

מעבר להסכמים, מויאל היה ונותר מוביל דרך בתחום ההכשרה המקצועית. הוא ייסד, בשיתוף הקרן לעידוד ענף הבנייה, את האקדמיה למקצועות הבניין, פעל להסדרת

ככנס הוענק אות ההוקרה לאיציק מויאל, שעמד במשך כשש עשרה שנה בראש הסתדרות עובדי הבניין והתעשיות הנלוות - מי שבנה נדבך אחר נדבך את מערך ההסדרה הקיבוצית המקיף ביותר במשק.

כאשר ענף הבניין היה פרוץ, נטול רשת ביטחון תעסוקתית, שכרו של הפועל היה נמוך, והכשרתו לוקה בחסר. מויאל הוביל את החתימה על ההסכם הקיבוצי הראשון בענף, ויזם צעד אחר צעד מערכת שלמה של זכויות, שכר הוגן, הכשרות מקצועיות, ביטוח פנסיוני, ימי חופשה, הבראה ותנאי פרישה.

השיא הגיע בשנה האחרונה, עם חתימת צו ההרחבה הענפי החדש, שכונה בצדק "מהמתקדמים בעולם". הצו מחייב את כלל

איציק מויאל מקבל את אות ההוקרה

הכנס השנתי לביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה - חדשנות

חדשנות וסקירת עתיד: מבט קדימה אל האופקים החדשים של הענף

פרופ' ירון זליכה, לשעבר החשב הכללי ומומחה לכלכלה, הציג כיצד חדשנות ניהולית ושינויי מדיניות עשויים להפוך פרויקטים ליעילים ובטוחים יותר ■ ירון פלד, מנכ"ל ובעלים של InsurAI סקר פיתוחים בתחום הטכנולוגיה והשימוש בכלי AI לבנייה. פדוי השבי אלי שרעבי, שיתף בחוויותיו משעות החטיפה הקשות, ההישרדות בשבי והחזרה לחיים עם שובו לארץ

אשתו - ליאן (48), ובנותיו נוי (16) ויהל (13) נרצחו בביתן בשביעי לאוקטובר.

בריאיון, שנערך על רקע פרסום ספרו האישי של שרעבי, הוא שיתף על קורותיו בשעות החטיפה הקשות, ההישרדות בשבי והחזרה לחיים עם שובו לארץ בעסקת השבויים. עוד הוא סיפר על ההתמודדות עם הידיעה שאשתו ובנותיו נרצחו, דבר שנודע לו רק כששוחרר.

סיפורו של שרעבי ריגש את הקהל והיווה תזכורת עוצמתית לחוסנם של האנשים העומדים מאחורי הפרויקטים - מנהלי חברות ועובדים - המתמודדים לא רק עם סיכונים עבודה, אלא לפעמים גם עם מציאות ביטחונית מטלטלת. הייתה זו נקודת סיום אנשית ומעוררת השראה לכנס מקצועי ורב-תוכן.

מבט נרחב

לסיכום, כנס "ביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בענף הבנייה" של איציק סימון סיפק תמונה מקיפה של האתגרים הכבדים מחד, והזדמנויות והפתרונות המתגבשים מאידך, בתחום מורכב והכרחי זה. המסר המרכזי שעלה מכל הדיונים הוא הצורך באחדות כוחות: רק בעבודה משותפת של כל הגורמים - רגולטורים, מבטחים, קבלנים, עובדים וגופי חירום - ניתן יהיה לפרוץ את מעגל המשברים הנוכחי. שילוב של שיפורים ברגולציה (למשל הסדרי שיוב ופתיחת השוק), הגברת התחרות והחדשנות, שדרוג הידע וההכשרה בשטח, והצבת הבטיחות בראש סדר העדיפויות - כל אלה יחד הם המפתח לעתיד יציב, בטוח ומשגשג יותר לענף הבנייה ולתחום ביטוחי הבנייה בישראל.

הצצה אל העתיד הקרוב, שבו חדשנות טכנולוגית תהפוך לחלק בלתי נפרד מניהול פרויקטי בנייה ומיצירת מוצרי ביטוח מותאמים אישית. המסר היה שמעבר לצעדי מדיניות וחקיקה, יש לאמץ גם את כלי החדשנות כדי להתמודד עם אתגרי הענף-טכנולוגיות בטיחות חכמות באתר ועד מערכות ממוחשבות שיגדילו את התחרות בשוק הביטוח. לסיום הכנס, השתתפו הנוכחים גם ברגע אישי מרגש - ריאיון אישי עם אלי שרעבי, שנחטף כבן ערובה לעזה באירועי 7-ה באוקטובר 2023 ושוחרר לאחר 491 יום, ב-8 בפברואר 2025.

מלבד הנושאים האקטואליים והפאנלים המקצועיים, כלל הכנס גם מבט קדימה אל האופקים החדשים של הענף. פרופ' ירון זליכה, לשעבר החשב הכללי ומומחה לכלכלה, הרצה במסגרת הכנס תחת הכותרת הפרובוקטיבית "איך מזיזים הרים בישראל". בהרצאה זו התמקד זליכה בכשלים והליקויים באופן בו מפותחים ומבוצעים פרויקטי תשתית גדולים במדינה - החל משלבי התכנון, דרך המכרזים והבירוקרטיה, ועד לבקרה וביצוע - והציג דרכים אפשריות לתיקון אותם כשלים. זליכה ביקר את העיכובים הכרוניים, החריגה מתקציבים והיעדר ראייה ארוכת-טווח בפרויקטי ענק, והציע שורת פתרונות ניהוליים ורגולטוריים - "להזיז את ההרים" של החסמים הקיימים.

דבריו סייעו למקם את האתגרים בביטוח הבנייה בתוך ההקשר הרחב של התנהלות ענף הבנייה והתשתיות בכללותו, והראו כיצד חדשנות ניהולית ושינויי מדיניות עשויים להפוך פרויקטים ליעילים ובטוחים יותר.

בהמשך לכך, נשא ירון פלד, מנכ"ל ובעלים של חברת InsurAI, הרצאה מרתקת על בינה מלאכותית (AI) בענפי הביטוח. פלד סקר פיתוחים עדכניים בתחום הטכנולוגיה והשימוש בכלי AI לבנייה, ניהול סיכונים וביטוח. הוא הדגים כיצד אלגוריתמים של למידה ממוחשבת יכולים לסייע בניית סיכונים באתרי בנייה (למשל, זיהוי דפוסי תאונות או "נקודות תורפה" בטיחותיות על סמך נתונים היסטוריים), בחיזוי מדויק יותר של הסתברות לתאונות או נזקים, וכן בייעולת תהליכי פיתוח ותביעות בביטוח קבלנים. ההרצאה נתנה

התמונה

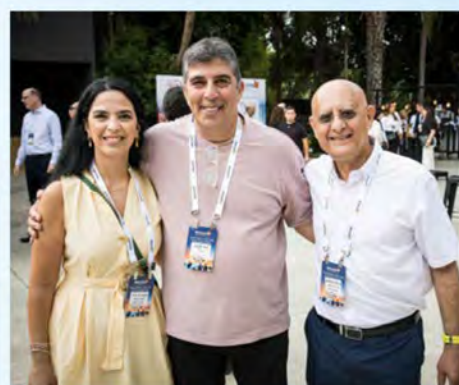
מעבר לכל ההרצאות,
הפאנלים והמושבים המקצועיים,
הכנס הפך לעוצמתי במיוחד נוכח
הקשר האנושי, ניצוצות ההשראה
והאנרגיה הקולקטיבית של קהילה
המאוחדת בחזון משותף

הגדולה

התמונה

הגדולה

לקט מאמרים על ביטוח, בטיחות וניהול סיכונים בתחום הקבלנים, שפורסמו לאחרונה בעיתון פוליסה

שיקום יישובי הצפון והדרום לאחר המלחמה, היערכות המדינה לרעידות אדמה - והקשר לענף הביטוח

ההרס והחורבן ביישובי הנגב והגליל בימי המלחמה מציפים את חשיבות תמ"א 38 ועמידות מבנים בפני רעידת אדמה ■ דוח של מבקר המדינה בנושא חשף את אי המוכנות של המדינה לכך ■ לחברות הביטוח תפקיד חשוב אבל קולן לא נשמע ■ התחדשות עירונית היא המפתח למיגון הציבור מפני איום הטילים - והיא צו השעה

רצון. נראה שהמדינה לא השכילה להתקדם משמעותית בנושא בחמש השנים שחלפו מאז דוח הביקורת הקודם, והיא רחוקה מאד מלהיות ערוכה כנדרש.

הגורמים והגופים שצריכים "להתאפס" הם, לדברי המבקר: ראש הממשלה, שר הביטחון, שר הבינוי והשיכון, השרים החברים בוועדת המוכנות לזירה האזרחית למצבי חירום, המל"ל וכמובן וועדת ההיגוי הבין-משרדית להיערכות לרעידות אדמה.

המבקר מציין בדוח שאין מנוס מ"גיבוש תוכניות פעולה ארוכות טווח והקצאת תקציב ייעודי רב-שנתי למימוש היעדים שהוגדרו בהם - ויפה שעה אחת קודם".

תפקידן של חברות הביטוח והרשות

לחברות הביטוח תפקיד חברתי חשוב בנושא ומצער לראות שמידת המעורבות שלהן מעטה עד לא קיימת. זאת למרות שבפועל הן אלה שתצטרכנה לשאת בעלויות הכבדות ובמשמעותיות הכבירות על ענף הביטוח בישראל. הדבר בא לידי ביטוי בעובדה שהן אינן פועלות באופן משמעותי להפעלת לחץ ציבורי ופוליטי, להביע עמדה ולהפעיל את כל כובד משקלן על רשויות המדינה. קולן לא נשמע, וחבל. יתרה מזו, מרבית חברות הביטוח בארץ מושכות את ידיהן מפרויקטים של חיזוק מבנים, מציעות יותר אתגרים מפתרונות, ואינן תומכות במשימה הלאומית של היערכות מפני רעידות אדמה ואיום הטילים.

האם היערכות הלקייה של ישראל והמשמעותיות של אסון על שוק הביטוח בפרט והמדינה בכלל, מצויים על סדר היום של רשות שוק ההון והמפקח על הביטוח? נראה שלא מספיק. רשות שוק ההון מתרכזת בניתוח

עם ד"ר בני ברוש גם את דוח המעקב של מבקר המדינה שפורסם לאחרונה לגבי המוכנות (או יותר נכון: אי המוכנות) של חמש רשויות בפריפריה שנבדקו כמקרי בוחן ואתייחס גם לתפקידו של ענף הביטוח בתחום זה.

התמקדות בשיקום ארוך הטווח?

הדוח שהוגש לממשלה עוסק בהיערכות לרעידות אדמה ומתמקד דווקא בשלב הרביעי והאחרון - שיקום ארוך טווח. השלב הפחות דרמטי בד"כ בהיערכות שכן בניגוד לשלושת השלבים האחרים - מניעה, מענה מידי ושיקום קצר-טווח - הוא לא משפיע על אבדות בנפש. במדינה שבה אזורים שלמים מצויים במצב של אסון והחרבה, הדוח מביא בשורה לפיה שלב השיקום הארוך עשוי להוות הזדמנות. עורכיו נותנים כדוגמה את תנופת הבנייה המאסיבית של סן פרנסיסקו בעקבות רעידת אדמה שפקדה את העיר ב-1906, אירוע שהביא לתכנון ופיתוח בחשיבה מחודשת ומחוץ לקופסה ויצירת העיר המוכרת לכל העולם כיום ככרך תוסס ומודרני.

הדברים מתכתבים עם דוח המעקב של מבקר המדינה שפורסם בינואר 2024, אשר עסק כאמור בבקרת היערכות לרעידות אדמה של הרשויות המקומיות, והגדיר את המצב במלים חד משמעיות: "תמונה של כשל רב שנים".

פעילות הביקורת התמקדה בחמש רשויות לאורך השבר הסורי-אפריקאי: בית שאן, חצור הגלילית, טבריה, צפת וקריית שמונה - אך המסר שעולה ממנו הוא לאומי במובן הרחב.

למרות שרעידת אדמה חזקה בישראל היא רק שאלה של זמן ולמרות שההיערכות היא בעלת "השפעה מכרעת על הגנה על חיי אדם", התוצאות בשטח רחוקות מלהיות משביעות

מאת איציק סימון

בערב פסח האחרון הוגש לאישור הממשלה דוח שעוסק בשיקום ארוך טווח של אזורים לאחר אסון. מסמך חשוב מאין כמותו שנולד לפני כשנתיים. ביוזמת ממשלת בנט-לפיד לבחינת ההתמודדות עם רעידות אדמה, ושהתבסס בין השאר על אזורים למודי אסונות כמו יפן או ניו-זילנד.

יישובי הנגב המערבי וצפון הארץ לא נהרסו אמנם בגלל רעידת אדמה, אבל הגעה של דוח כזה בעיתוי כזה היא ממש בבחינת Timing is Everything. אם זה לא היה ברור לפני ה-7 באוקטובר - כעת אין ספק שסוגיית ההתחדשות העירונית ועמידות המבנים איננה מיועדת רק לנזקי רעידות אדמה, אלא מחויבת מהמציאות הביטחונית. האצה שלה היא צו השעה.

בכתבה הבאה אנע בנושאים האלה. אנתח יחד

את **עיריית ונקובר** (קנדה) שהכינה תוכנית מפורטת להיערכות לקראת רעידת אדמה, כולל התייחסות ספציפית ופרטנית לתחומים כמו מערכות כיבוי אש, מערכות מים וביוב, הסדרת דרכי גישה, חיזוק מערכות גשרים, נתיבים לתחבורת חירום ועוד.

בישראל, בחמש הרשויות שנבדקו, המצב שונה לחלוטין. נכון למועד הביקורת באף רשות לא הוכנה תוכנית אופרטיבית. בכלל זה לא הוגדרו מקורות תקציביים למימון, טיפול וחיזוק מבנים שמופז כטעונו חיזוק.

"העדר תוכנית אופרטיבית לחירום היא דבר חמור מאוד", מדגיש ד"ר ברוש, "אם אין תוכנית אז בהכרח לא תהיה התנהלות נכונה ברגע האמת. המשמעות המיידית היא הגדלה של מספר הנפגעים וההרוגים והארכת משך הסבל ותנאי החיים הקיצוניים לאוכלוסייה נרחבת יותר".

מבני הציבור בעצמם מסוכנים

סוגיה מדאיגה נוספת שעולה מהדוח היא שבחמש הרשויות שנבדקו, מבני הציבור של הרשויות בעצמן הוקמו לפני 1980 ואינם מחזקים. חמור מכך, מהדוח עולה שכ-70% מבני הספר לא חוזקו ובמספרים מוחלטים מדובר על כארבעים בתי ספר שעלולים לקרוס ברעידת אדמה על תלמידיהם וצוותיהם.

"בית ספר שלא חוזק לרעידת אדמה הוא מסוכן הרבה יותר מבית ספר בקו העימות שאין לו מקלט", מזהיר ד"ר ברוש. **בעיריית בית שאן**, למשל, המבקר מדבר על תשעה מעשרה בתי הספר שלא חוזקו ובצפת על עשרה מתוך 12. אלו נתונים מדאיגים מאוד.

חשוב לציין שכבר בשנת 2010 התקבלה החלטת ממשלה לפיה התקצוב של חיזוק בתי ספר יגיע במלואו ממשרד החינוך ומשרד האוצר. כלומר, לא מתוך תקציב הרשות. עם זאת, הרשות היא זו שהאחראית לקדם את הנושא ולפעול לחיזוק מבני החינוך שבתחומה. מבקר המדינה המליץ לרשויות שנבדקו להעלות הילוך. בין השאר הומלץ להן לפעול להגשת בקשות נוספות לחיזוק בתי ספר שטרם חוזקו, לשתף פעולה עם משרד החינוך לקבלת התקציבים הדרושים וכמובן לקדם את הפרויקטים במסגרת התכנון.

"משרד החינוך מתקצב באופן מלא פעולות חיזוק של מבני החינוך ועל הרשויות המקומיות לנצל את התקציב לשפר באמצעותו את המוכנות של תושביהן ולהגביר את בטיחותם", נכתב בדוח.

הכתבה לעיל מציפה רק חלק קטן מהנושאים שעלו בדוח מבקר המדינה, אשר להבנתנו הם מהמשמעותיים ביותר. עיון מעמיק בדוח מגלה עוד נתונים מעניינים רבים שחייבים להיות "צפירת השכמה" לכל המעורבים בתחום של התחדשות עירונית בישראל: ממשלת ישראל ושריה, הרשויות המקומיות, בעלי הדירות עצמם וכלה בחברות הביטוח שלא יוכלו לברוח מהבשורה.

ההתחדשות העירונית היא גם המפתח למיגון המרחב הביתי והציבורי מפני איום הטילים - והיא צו השעה.

(פורסם לראשונה ביוני 2024)

במקביל למציאת פתרונות הולמים לפריריה יש להמשיך ולפעול בתחום בכל רחבי הארץ וכמובן שגם באזור המרכז שבו גרים מיליוני ישראלים".

המבקר מציין **שמשרד השיכון** יוזם ברחבי הארץ חיזוק מבנים במסלולים שונים ומגוונים. למשל, קולות קוראים ליזמים לקחת חלק בפרויקטים של תמ"א 38 עם השתתפות במימון מצד המשרד, חיזוק פרויקטים במסגרת שיקום שכונות (עם עדיפות למבנים בעלי שיעור גבוה של דיור ציבורי), קולות קוראים לוועדי בתים להיעזר במשרד לקידום היערכות לרעידת אדמה, חיוב פרויקטים של שיפוץ בתים משותפים בשילוב השיפוץ עם חיזוק ועוד.

דוח המבקר חושף שהביצועים לא טובים. מתוך כ-1,200 מבנים שמופז ברשויות שנבדקו מבחינת הצורך בחיזוקם, בוצע בפועל חיזוק של

ד"ר בני ברוש

כ-80 מבנים בלבד על ידי משרד השיכון. משרד הבינוי והשיכון השיב שאם המשימה תונח אך ורק לפתחו ייקח יותר מ-80 שנה לבצע את כל החיזוקים הנדרשים בפריריה במבנים שמופז. מבקר המדינה המליץ בתגובה שהנושא יקבל עדיפות תוך קיום דיאלוג אפקטיבי לגבי בין משרד הבינוי והשיכון, הרשויות המקומיות ומשרד האוצר.

"מבקר המדינה מתייחס לעניין הכלכלי וזה נכון מאוד", אומר ד"ר ברוש, "לפי הדוח העלות המסתמנת לחיזוק המבנים שמופז ברשויות שנבדקו היא אמנם בסביבות 2.1-1.35 מיליארד שקלים, אך המחיר בפועל יהיה גבוה בסדרי הגודל לאחר רעידת אדמה בעצימות גבוהה".

מבקר המדינה מזכיר בדוח שבשנת 2018 **פיקוד העורף** מיפה מבנים שזקוקים לחיזוק אך המסמכים מעלים אבק במגירה. "אף על פי שמידע זה היה בידי רשויות אלה", נכתב, "לא נמצאו אסמכתאות המעידות כי הן משתמשות בו לקידום חיזוק המבנים".

הדברים מתחברים עם ממצא נוסף והוא היעדר תוכנית אופרטיבית להתמודדות עם רעידות אדמה. לצורך ההשוואה, המבקר לוקח

ההיערכות הפיננסית של המדינה ושל הפרט אך עליה לקחת תפקיד מרכזי יותר בדחיפת משרדי הממשלה הרלבנטיים.

על פי התחזיות ועל פי דוח ההיערכות הפיננסית שבוצע על ידי **המועצה הלאומית לכלכלה** בשנת 2010 - יש סבירות לנזקים כה עצומים שיביאו לקריסת חברות ביטוח בישראל. התייחסות אקטואלית לימינו מתוך הדוח: "המסמך שלהלן אמנם מתמקד בנושא רעידות האדמה, אולם העקרונות והמסקנות שיוצגו להלן רלוונטיים לא פחות גם להתמודדות עם אירועי אסון גדולים אחרים ובפרט אירועי מלחמה".

ועם זאת בדיון מפברואר 2023 **בוועדת הכספים של הכנסת** בנושא היערכות תקציבית לרעידות אדמה, אמר נציג האוצר: "אין כסף שחונה במיוחד עבור אירוע של רעידת אדמה. יום אחרי רעידת אדמה קיימים תקציבים שיופנו לנושא הזה במידת הצורך, בשיטה של תקציב המדינה. המדינה אינה שומרת כסף בצד".

אין יישום של תמ"א 38 בפריריה

כצפוי וכפי שכבר נאמר בעבר, גם הדוח הנוכחי של מבקר המדינה מצא שאין יישום מספק של תמ"א 38 בפריריה. המבקר הדגיש את הסיבה המרכזית לכך והיא שתמ"א 38 מבוססת על מודל כלכלי, ובאזורים רבים בפריריה שבהם שווי הנכסים נמוך, אין כדאיות כלכלית לקידומה. זהו אתגר ידוע ששורטטו לו לא מעט פתרונות בעבר, אשר אינם מיושמים (לכל הפחות לא בהיקפים משמעותיים). למשל:

- * **ניוד זכויות בנייה** - מתן אפשרות לנייד זכויות בנייה ממבנה או מתחם מסוים למקומות אחרים. כולל, במידת הצורך, לרשויות מקומיות אחרות.
- * **מודעות** - הגברת המודעות בקרב הציבור לחשיבות שבקידום התחדשות עירונית בפריריה.
- * **פעילות ציבורית / ממשלתית** - לקיחת המשימה של קידום התחדשות עירונית בפריריה לידי המדינה וקידום מתחמי פינוי בינוי רחבי היקף במימון ממשלתי או עם סיוע ממשלתי.

- * **מתן תמריצים לקבלנים ויזמים שעובדים בפריריה** - מתן תמריצים לקבלנים ויזמים שעובדים בפריריה. למשל, על ידי הטבות מיסוי, הלוואות בערבות מדינה ועוד.

- * **קידום התחדשות עירונית על קרקעות ציבוריות** - במיוחד קרקעות שנמצאות בסמוך למתמחים פוטנציאליים לפינוי בינוי.

אחד מהמומחים הבכירים העוסקים בתחום זה הוא ד"ר **בני ברוש**, לשעבר מנהל אגף הבינוי במכון **התקנים** וכיום מנהל חטיבת ההנדסה והרגולציה בקבוצת **רב-ברח** ומרצה להנדסת מבנים במחלקה להנדסה אזרחית באוניברסיטת **אריאל**. ד"ר ברוש מדגיש שבעוד שהאתגרים בפריריה מוכרים, היערכות לרעידת אדמה לא תלויה רק בקרבה לשבר הסורי-אפריקאי.

"כולם מדברים על הפריריה וצריך לדבר על הפריריה", הוא מסביר, "בד בבד אסור לנו לשכוח שרעידות אדמה חזקות יפגעו בכל הארץ. ההיסטוריה של ארץ ישראל שזורה ברעידות שגרמו לנזקים עצומים גם בערים כמו ירושלים, צפת ורמלה שבפנים הארץ.

אתגרי ענף הביטוח בשיפוץ ושיקום מבנים בישראל לאחר המלחמה

היקפי הנזק העצומים שגרמה המלחמה בדרום ובצפון גרמו בין היתר לסוגיה מורכבת והיא קביעת קווי הגבול בין אחריות מס רכוש לאחריות חברות הביטוח והקבלנים ■ על המדינה להיות שחקן פעיל, לתפוס את השור בקרניו ולקיים דיאלוג נרחב עם הקבלנים והיזמים, חברות הביטוח ומס רכוש כדי לספק מענה הולם מבעוד מועד

משה לוי

מאת איציק סימון

לאחר בדיקה ראשונית היה נראה כי המבנה יציב יחסית, והוקצה על ידי מס רכוש תקציב לשיפוץ. עם זאת, סוקר הנדסי מטעמו העלה בצדק חשש שכשהקבלן יתחיל לשקם את המבנה ולהזיז את חלקי התקרה שקרסו, יתברר שהבניין כולו אינו יציב. קירות יתמוטטו והנזק למבנה יתברר כמשמעותי יותר. "במקרים כאלה, נשאלת מיד השאלה, מי האחראי?", אומר לוי, "דהיינו, מי יהיה אחראי לפצות את הקבלן או היזם בגין אירוע שייגרם כתוצאה מהחלשת המבנה בשל הפגיעה? האם מס רכוש, שלכאורה סגר את התיק עם הערכתו האחרונה של השמאי מטעמו, או אולי חברת הביטוח משום שזה כבר אתר בנייה לכל דבר ועניין?".

האחריות בין מס רכוש לחברות הביטוח

לוי מסביר שהמונח המשפטי הרלבנטי כאן מתחום דיני הביטוח הוא "הסיבה הקרובה" (Proximate cause) - מושג שמוגדר כעיקרון יסודי בעולם הביטוח, המשמש לבחינת אחריות בפוליסות שבהן אירוע הנזק מערב כביכול גורמים שונים, שלא

בעקבות היקפי הנזק העצומים נכנסו לתמונה שמאים מטעם מס רכוש במטרה להניע את שיקום המבנים, כעת, כשהתחתים מעט נרגעו. אולם מיד נולדה סוגיה מורכבת נוספת והיא קביעת קווי הגבול בין אחריות מס רכוש לאחריות חברות הביטוח והקבלנים, והאופן שבו תהליך השיקום עצמו עלול לייצר נזקים נוספים. על מנת להבין את הנושא טוב יותר, נפגשנו לשיחה עם משה לוי, שמאי ביטוח וסוקר הנדסי, בעל ניסיון עשיר באירועים בסדרי גודל אלה.

בשלב ראשון נדרש מיון של המבנה שניזוק קרי, בדיקה מקיפה של גורם מוסמך (קונסטרוקטור) לשם בחינת יציבות המבנה וסיווגו בהתאם למצבו (לבניה/הריסה ובנייה מחדש). כמובן שככל שנקבע כי המבנה תקין מבחינה קונסטרוקטיבית ואין מניעה לשפצו - יש לוודא כי המתכנן מלווה את שלבי הבנייה הקריטיים הנוגעים ליציבות המבנה וכי הקבלן המבצע מקיים את כל המלצות המתכנן. נציג כדוגמה מקרה בוחן שמתופל על ידי סוכנות הביטוח שלנו בחודשים האחרונים והוא מבנה שימור בצפון הארץ שספג פגיעה משמעותית שהולידה את הצורך לשפץ אותו בהיקף נרחב.

המלחמה (נכון למועד כתיבת המאמר) עדיין לא הסתיימה אבל כבר עכשיו ניכר חותמה ההרסני על אלפי מבנים בישראל. מיישובי העוטף והצפון ועד לכל רחבי הארץ. טילים, רסיסים והדף פגעו באלפי בתים, מבני ציבור ובתי עסק. חלקם נהרסו לחלוטין ואחרים ניזוקו בצורה חלקית אך משמעותית. הנה, למשל, כמה נתונים רק מאזור הצפון במועד החתימה על ההסכם להפסקת אש. 2,874 מבנים בגליל ובגולן נפגעו במהלך הלחימה ומתוכם כ-841 שספגו נזק משמעותי - בינוני או כבד - הדורש בנייה מחדש. קריית שמונה היא העיר שנפגעה בצורה הכי קשה עם 382 מבנים שניזוקו וביניהם 73 בצורה משמעותית. אחריה ברשימה המועצות המקומיות שלומי, נהריה ומטולה. מועצה אזורית מטה אשר "מובילה" את טבלת המועצות האזוריות עם 617 מבנים, ואחריה מעלה יוסף (530 מבנים), גליל עליון (300 מבנים), מרום הגליל (114 מבנים) ומבואות החרמון (91 מבנים). בנוסף, בכפר ע"ר נפגעו 16 מבנים.

"ענף הבנייה בישראל עומד בפני אירוע משמעותי שיכלול היקף גדול של שיפוץ מבנים ובנייה מחודשת, כתוצאה מנזקי המלחמה. זאת לצד הפשרת בניה של פרויקטים רבים שנתקעו בעקבות המצב הביטחוני וכעת עשויים להתעורר לחיים. זו משימה לאומית במלוא מובן המילה וכולם צריכים להיות מתחת לאלונקה", אומר לוי. ענף ביטוחי הבנייה נמצא בשנים האחרונות בטלטלה, כאשר מבטחי משנה רבים מסירים ידיהם מהשוק הישראלי ו/או מקשיחים את התנאים באופן רוחבי בכל הפוליסות. אירועי ביטוח באתרי הבנייה שאחרי המלחמה עלולים ליצור מחלוקות קשות בין חברות הביטוח למס רכוש. על כן כדאי שהמדינה תדע לתפוס את השור בקרני ולספק מענה הולם מבעוד מועד. הדבר נחוץ, אגב, לא רק למניעת התדיינות משפטיות ארוכות ומתישות אלא גם בראייה מקצועית נכונה.

(פורסם בדצמבר 2024)

נזקים נסתרים והמורכבות של מבנים "לכאורה יציבים"

כידוע, אחד האתגרים המרכזיים בענף הביטוח הוא ההתמודדות עם נזקים נסתרים במבנים שנפגעו. מבנים שבמבט ראשון עשויים להיראות יציבים - הקירות עומדים, הרצפות שלמות והגג במקומו - אך הנזק חבוי בתוך התשתיות: סדקים בעמודי בטון, תקרות שקרסו באופן חלקי, או נקודות חולשה בקירות שאינן נראות לעין. מקצועית או בלתי מקצועית. לוי מדגיש שייתכן בהחלט שהמדינה צריכה להיות גורם פעיל בנושא. "בין השאר על ידי לקיחת אחריות על כל נזק שייגרם במהלך עבודות סבירות לשיקום", הוא מציין ומוסיף שרצוי שהדיאלוג של המדינה ייעשה מצד אחד מול הקבלנים והיזמים, המכירים את השטח ובקיאם בניאוסים שמאפיינים פרויקטים מסוג זה, ומצד שני מול מס רכוש וחברות הביטוח.

כולם נכללים בכיסוי הביטוחי. "מבחן הסיבה הקרובה דורש את איתור הגורם הדומיננטי והמהותי אשר הביא להתרחשות מקרה הביטוח", אומר לוי. "כלומר, סיבה שפעלה באופן מתמשך, ישיר ועקבי, ללא הפסקה או השפעה מכרעת של גורמים נוספים, ומהווה את היסוד שבלעדיו האירוע לא היה מתרחש כלל. חשיבותה של הסיבה הזו לא תלויה במיקומה בסדר הזמן או המרחב, אלא בכוחה הסיבתי המכריע".

לדבריו, כשאנחנו מדברים על בניין שנפגע מאירוע מלחמתי, הנושא של "הסיבה הקרובה" עלול להיות נתון לפרשנות מורכבת, בלשון המעטה, למשל:

* האם הנזק היה סופי?

* האם הניסיון לשקם את המבנה יגרור בהכרח חשיפה לנזקים נוספים, ללא תלות/קשר לזהות הקבלן המבצע?

עומרי ניסני, מהנדס אזרחי - סיכונים הנדסיים בסוכנות איציק סימון:

חוסר התיאבון של מבטחי המשנה בתחום ביטוחי הבנייה בשוק הישראלי זה האתגר המרכזי שמוביל לקשיים רבים אחרים

עומרי ניסני - סוכן ביטוח, מהנדס אזרחי ובעל תואר שני במנהל עסקים, נבחר בשנת 2024 לפרויקט השנתי של פוליסה המוקדש למנהלים הצעירים והמבטיחים שמייצרים את ענף הביטוח של המחר

איזה תחומים בענף הביטוח צריך לקדם בשנים הקרובות?
ניסני: התחום הדיגיטלי, כלומר נגישות ללקוח הקצה. בנוסף גם התמקצעות של החתמים בתחום ספציפי.

מהם האתגרים המהותיים העומדים בפני הענף?
ניסני: חוסר תיאבון של מבטחי המשנה בשוק הישראלי בתחום ביטוחי הבנייה זה האתגר המרכזי שמוביל לקשיים רבים אחרים.

לאן הטכנולוגיות החדשות ייקחו את הענף?
ניסני: הטכנולוגיה שתשתלב תוכל להנגיש את המידע לחתמים, עד רמת מבטח המשנה, וכן ניהול המידע.

איזה כלי ניהולי או מקצועי שיפר משמעותית את המקצועיות או תהליכי העבודה?
ניסני: טפסים דיגיטליים, שיטות העבודה עצמן.

איזה חידושים או מגמות אתה רואה בחו"ל שעשויות להיות רלוונטיות לתחום בישראל?
ניסני: תחום הבטיחות, מערכות בטיחות וניהול אתרים אשר יובילו להפחתת תאונות העבודה.

עומרי ניסני. צילום דני שביט

כיצד הגעת לעסוק בתחום הביטוח?
ניסני: התחלתי את דרכי בענף הבנייה, לאחר מספר שנים בתחום איציק הציע לי להגיע למשרד כדור ממשיך, ואז עשיתי הסבה לתחום הביטוח.

איפה אתה שואף להיות בעוד 10 שנים?
ניסני: בסוכנות, בפיתוח תחומים נוספים כאשר ליבת הפעילות תישאר בתחום הקבלנים.

במה היית עוסק אם לא היית בענף?
ניסני: בתחום האקוויטיקה.

האם וכיצד התחום שלך מושפע מהמלחמה שפרצה ב-7 באוקטובר?
ניסני: חוסר בפועלים, מה שהוביל לירידה בהתחלות בניה, עצירת פרויקטים וכדומה.

איזה לקונות אתה מזהה בתחום שדורשות פיתרון?
ניסני: חוסר הבנה של השטח, מה שמוביל לקושי חיתומי.

איציק סימון, מייסד ויו"ר הסוכנות: "סוכן הביטוח והמהנדס האזרחי עומרי ניסני הינו בעל ידע וניסיון רב בשני התחומים שהם ליבת הפעילות של סוכנות איציק סימון: עולם הביטוח וענף הבנייה. הידע והניסיון בליבת תחומי ביטוח הקבלנים, בשילוב אישיותו הנעימה וחוכמתו, מהווים כיום נדבך חשוב במיצוב סוכנות איציק סימון כסוכנות מובילה בתחום ביטוח הקבלנים".

צילום: דני שביט

העולם משתנה - חברות הביטוח לא יוכלו לשאת עוד בנזקי האקלים האדירים, שייפלו גם על כתפי הממשלות

סוכן הביטוח איציק סימון, מומחה לביטוחי קבלנים, חזר עם רשמים

מכנס Construction Risk Management Europe 2025

קר הדגיש את החשיבות של שיתופי פעולה בין המגזר הציבורי וחברות הביטוח במימון סיכונים הקשורים לאסונות טבע, במיוחד לאור העלייה בתדירות ובעוצמת האירועים הקיצוניים עקב שינויי האקלים והצפי להחמרתם בעתיד. השורה שטלטלה את האולם בהרצאתו הייתה: העולם משתנה - חברות הביטוח לא יוכלו לשאת עוד בנזקים האדירים, זה יפול גם על כתפי הממשלות.

ביטוחי בנייה: פערי מידע בין חברות הבניה לחברות הביטוח

בהרצאה שכותרתה "Where Construction Meets Insurance" הוצגה בעיה מוכרת: אמנם חברות בנייה אוספות כיום נתוני סיכון מדויקים ומתקדמים יותר, אך מבטחי המשנה וחברות הביטוח מתקשים להשתמש בהם עקב העדר מבנה וסטנדרטיזציה. כך נוצרת "תקרת זכוכית" על תמחור חכם של סיכונים ומניעה מיצירת פוליסות גמישות יותר.

בהקשר הזה, הציגה **AON** את השימוש הגובר בנתוני Supply Chain Risk - שילוב של מדדים פיננסיים, סביבתיים, רגולטוריים, פליליים וטכנולוגיים - שמוזנים למודלים מבוססי בינה מלאכותית לניהול שוטף של שרשרת האספקה. נראה שאותם כלים מתקדמים, שנועדו לתחומי ניהול הספקים, מתחילים לחלחל גם לעולמות הביטוח.

דובר מעניין נוסף היה **Xavier Mutzig** מטעם **PwC** ו-**FERMA**, שהציג את סקר מנהלי הסיכונים באירופה לשנת 2024. במקוד: כניסת הבינה המלאכותית לחמש הטכנולוגיות המרכזיות בניהול סיכונים - לצד מערכות BI וכלים לניתוח סיכונים. יותר מ-80% מהארגונים משתמשים כיום בגיליונות נתונים ובמערכות ייעודיות, אך האימוץ של AI צובר תאוצה במהירות.

המסקנה: מנהל הסיכונים כבר אינו רק עורך דוחות - אלא נדרש לתפקד כסמנכ"ל טכנולוגיה לכל דבר.

חברת **Sacyr** הספרדית הדגישה את הסיכונים המובנים בענף התשתיות: השקעות מחזוריות, פריון נמוך, דיגיטציה מועטה, עוצמת עבודה אנושית, מורכבות גבוהה בשרשרת הערך - והשלכות סביבתיות הולכות וגדלות. כל

בבריטניה מספר המתאבדים עמד על 355 אנשים (!). אחוז גבוה מהם הם גברים מתחת לגיל 35. על מנת להבין את המספר העצום הזה, באותה שנה נהרגו 51 עובדי בניין כתוצאה מתאונות עבודה.

הסיבות העיקריות לכך הן: שעות עבודה רבות, סטיגמה, חשיפה גבוהה ללחץ ועבודה מרובה. 75% מהחברות כלל לא מדברות על הנושא המנטלי של עובדיהן ובוודאי שלא מקצות משאבים לטיפול בכך. האם לא הגיע הזמן?

שינויי אקלים ואסונות טבע: מי נושא בסיכון?

נושא שינויי האקלים והסיכון הגובר לאסונות טבע נדון בהרחבה. במסגרת פאנל בנושא "שינויי אקלים ומזג אוויר קיצוני - מי נושא בסיכון?", הציג **אידן קר (Aidan Kerr)**, מנהל תחום המגזר הציבורי בבריטניה ואירלנד ב-**Swiss Re**, את ניסיונו בהקמת תוכנית Flood Re אשר סייעה ליותר מ-500 אלף בתים בבריטניה לקבל כיסוי ביטוחי בר השגה מפני שיטפונות.

מאת איציק סימון

בכנס היוקרתי **Construction Risk Management Europe** שהתקיים בלונדון ב-4-3 ביוני 2025, הציגו בכירים מענף הביטוח והבנייה ממצאים עדכניים שמשרטטים תמונה מדאגיה, אך גם מזמנת הזדמנויות, עבור כל מי שעוסק בביטוח קבלנים, ניהול פרויקטים והערכת סיכונים בענף.

יחד עם ג'ניט מיכאלי, מנהלת תחום פרויקטים מורכבים, ועו"ד לואיזה מטטוב - מנהלת תחום החיתום לקבלנים בסוכנות איציק סימון לביטוחי בניה, לקחנו חלק בכנס מרתק ומלמד, שהסתיים בסוף השבוע שעבר.

אחת ההרצאות המרכזיות והמהדהדות הייתה של חברת הייעוץ **McKinsey & corporate** שהציגה את מסקנות מחקרה על משבר הפרודוקטיביות העולמית בענף הבנייה.

תחת הכותרת **Delivering on construction productivity is no longer optional** הוצגו נתונים המעידים כי למרות השקעות, חדשנות טכנולוגית והצהרות אסטרטגיות רבות - התפוקות בענף כמעט שלא השתפרו בעשור האחרון.

בין הגורמים המרכזיים לסטגנציה שזוהו במחקר של מקינזי:

- * אימוץ טכנולוגיות ממוקד יותר בשליטה ופיקוח מאשר בשיפור ממשי של ביצועים (אולי רלבנטי גם למאמצים בתחום הבטיחות בישראל).
- * הקושי ליישם הצלחות נקודתיות (pilot) בכלל הארגון.
- * ריבוי מכרזים ברווחיות נמוכה שמרתיע השקעה בפריון.
- * מורכבות הולכת וגוברת של הפרויקטים, שמעלה את החשיפה לסיכונים.
- * תחלופה גבוהה בשוק העבודה ופערים בכישורים.
- * ולבסוף - לחץ לספק בזמן, שמתעדף מהירות על פני איכות ויעילות.

מדובר באתגרים דומים להפליא לאלו שב ישראל ובתוכם מחסור בעובדים בכלל ומיומנים בפרט, היעדר אחידות רגולטורית, ופערי תכנון-ביצוע.

במאמר מוסגר, נזכיר פה הרצאה שהועברה על ידי **David Dexter**, מנהל בכיר ב-**QBE**, שעסקה בנושא חשוב לאין שיעור שלא דנים בו מספיק - כמות ההתאבדויות בענף: בשנת

גנית מיכאלי

נפגשים קובעי מדיניות, מבטחי משנה, יועצים ומומחי סיכונים מכל אירופה.

כנס Construction Risk Management Europe 2025 שיקף מציאות גלובלית מורכבת שבה שינויים טכנולוגיים, כלכליים וסביבתיים מאלצים את ענפי ניהול הסיכונים, הביטוח והבניה על כל חלקיהם - להמציא את עצמם מחדש.

עבורנו, אנשי הביטוח והבניה מישראל, מדובר בהזדמנות ללמוד מהנעשה בשוק העולמי, לזהות מגמות גלובליות, ולשפר את הממשק הקריטי בין חברות הבניה למבטחים - בדיוק בשלב שבו שוק הבניה המקומי ניצב במצב מלחמה, מחסור בכוח אדם, לחצי רגולציה, סיכוני אקלים, עליית מחירים וחוסר ודאות פוליטית.

וחומרים לקויים), במסגרת פסק הדין **South Capitol Bridgebuilders v Lexington Insurance** ובמשמעויות הנרחבות של פסק הדין **Sky v Riverstone** באשר לכיסוי צדדים שלישיים, פרשנות השתתפות עצמית והגדרת "נזק פיזי".

שני המקרים עוררו דיון נרחב בקרב משתתפי הכנס, והובילו לקריאות לרפורמה בנוסחי הפוליסות. לשוק הישראלי, בו נהוג שימוש בפוליסות המבוססות על המשפט האנגלי וביטוחי משנה מלונדון, יש רגישות גבוהה למגמות אלו, במיוחד בפרויקטי בניה ותשתית רחבי היקף המחייבים ביטוחים פקולטטיביים.

סיכום שנה גלובלית קשה - ותחזית לעתיד מורכב

הכנס הסתיים בסקירה של AON על המגמות העולמיות בתחום הביטוח לשנים 2024-2025: * הפסדים כלכליים גלובליים ב-2024 הגיעו לשיא של 374 מיליארד דולר, עם שיעור ביטוח של 43% בלבד.

* המחצית הראשונה של 2025 כבר מראה הפסדים גלובליים של 83 מיליארד דולר כשהנזק המבוסס בפועל עומד על 53 מיליארד דולר.

* לראשונה, מחסור בכוח אדם נכנס לרביעיית הסיכונים המובילים בעולם.

* הבינה המלאכותית צפויה להשפיע על 40% מהמשרות בעולם ולהיות שחקן מפתח בחוסן הגלובלי של שרשראות האספקה.

* הסחר העולמי שבר שיא: 33 טריליון דולר - אך תלוי יותר מתמיד ביציבות ובחזו סיכונים.

סיכום אישי

לא בכל שבוע יוצא לנו לעצור את שגרת הלחצים בענף ולבקר בכנס בינלאומי שבו

עו"ד לואיזה מטטוב

אלו מובילים לשחיקת רווחיות ומגבירים את חשיבות ניהול הסיכונים וההגנות הביטוחיות לאורך מחזור החיים של פרויקט.

שני פסקי דין מטלטלים את שוק ביטוחי הבניה

בהרצאה אקטואלית ורלוונטית עו"ד **דיוויד פרייס**, שותף בכיר במשרד **Fenchurch Law** הציג סקירה משפטית מעמיקה של שני פסקי דין תקדימיים בעלי השלכות רוחב על שוק ביטוחי הבניה.

הדיון עסק בפרשנות המצמצמת שניתנה לסעיף LEG3 (החרגת וריכוך ההגדרה לכיסוי נזק ישיר ועקיף כתוצאה מתכנון לקוי, עבודה לקויה

צילום אילוסטרציה: פיקסבי

תביעות השיבוב של הביטוח הלאומי בענף הבניה: מהטלטלה בשוק הביטוח אל הדרך לפתרון מערכת

העלייה בהיקפי תביעות תאונות עבודה בענף הבניה בישראל שחקה את התיאבון של מבטחי המשנה להעמיד קיבולת בישראל ■ התוצאה: מחירי הביטוח וההשתתפויות עלו באופן ניכר, לצד קושי בהשגת ביטוח לפרויקטים ■ מהלך רגולטורי עדכני מבקש להרחיב את מעגל האחריות ולשלב את היזם וגורמים נוספים שעד כה חלקם בתביעות היה אפסי

מאת איציק סימון

ענף הבניה הישראלי מתנהל כבר שנים תחת שלושה קווי מתח מקבילים: ריבוי תאונות עבודה באתרי בניה, מערכת משפטית שמבקשת לאזן בין פיצוי הוגן לנפגעים לבין חלוקת אחריות בין הגורמים המעורבים, ושוק ביטוח דינמי שמושפע מיכולתן של חברות הביטוח לנהל סיכון מול מבטחי המשנה.

במרכז המפגש הזה ניצבת שאלת תביעות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי. זהו מנגנון משפטי שנועד להחזיר לקופת הביטוח הלאומי כספים ששולמו לנפגעי עבודה, אך בפועל הוא הפך בשנים האחרונות לגורם מאיץ במשבר ביטוחי רחב בענף הבניה.

כאשר עובד קבלן משנה נפגע באתר בניה ומקבל גמלאות מהביטוח הלאומי, והוא או מי מטעמו תובע את הקבלן הראשי ו/או גורמים נוספים בטענת רשלנות, אין כפל פיצוי. סכומי הגמלאות שהעובד קיבל מהביטוח הלאומי מנוכים מן הפיצוי שחברת הביטוח משלמת לניזוק. אולם, ע"פ חוק, לביטוח הלאומי עומדת

הארכה ונכבו יכולות איסוף נתונים ובקרה. מרגע שהתחילו לזהות שיטתית תיקים מתאימים ולהגיש תביעות באופן אקטיבי - נוצר שינוי קצב משמעותי. בד בבד מונו עשרות משרדי עורכי דין להגשת תביעות ומיצוי זכויות המל"ל.

בתוך שנים אחדות נרשם זינוק בהיקפי התביעות והגבייה. לצד היגיון ציבורי ברור, השינוי חשף בעיה מבנית: תביעות רבות הוגשו רטרואקטיבית עד לשבע שנים אחורה, ובקצב גבוה. מבחינת חברות הביטוח, ובעיקר מבחינת מבטחי המשנה שמממנים חלק ניכר מהסיכון בפרויקטים הנדסיים, מדובר בחוסר ודאות קשה לתמחר.

היקף התאונות והשלכות משפטיות

ענף הבניה סובל מתדירות גבוהה של תאונות עבודה קשות. בכל מקרה שבו המל"ל מכיר בתאונה כתאונת עבודה ומשלם לנפגע גמלאות,

זכות תביעת שיבוב כלפי הקבלן הראשי וחברת הביטוח שלו, כדי להשיב את כספו.

קבלן המשנה, שהוא המעסיק הישיר, מוחרג מאפשרות שיבוב בהיותו מי שכבר נושא בדמי הביטוח הלאומי. בפועל, המשמעות בענף הבניה היא תביעות שיבוב נגד הקבלן הראשי, היזם, קבלני משנה אחרים, בעלי תפקידים באתר, ספקים או נותני שירותים - כל מי שבית המשפט רואה בו אחראי או אחראי חלקית לאירוע.

בעשורים קודמים, המל"ל לא מיצה באופן מלא את זכות השיבוב. חלק מהתיקים לא אותרו, אחרים נסגרו בהיעדר דיווח או קושי ראיתי, ולעתים נוצר בפועל מצב של חיסכון לחברות הביטוח.

נקודת המפנה הגיעה כאשר גופי ביקורת ובהם מבקר המדינה יוסף שפירא דרשו מהמל"ל לשפר תהליכים. בעקבות זאת הוטלו חובות דיווח על חברות הביטוח, תקופת ההתיישנות

צילום אילוסטראציה: פיקסבי

יוסף שפירא. צילום: נועם פורר

המשמעות היא שינוי סדר הגודל בשנים האחרונות המורגש היטב בשוק הביטוח. מבטחים זרים צמצמו פעילות ואף הסתלקו לחלוטין, וחברות מקומיות נאלצו להחמיר תנאים.

מנקודת מבט הקבלנים, מדובר בבעיה כפולה: מחד עלויות ביטוח והשתתפויות עצמיות שעלו דרסטית, מאידך קושי בהשגת ביטוח לפרויקטים הנחזים להיות מורכבים או בעלי סיכון חריג.

(פורסם בספטמבר 2025)

ההשפעה מצטברת: פרויקטים נעצרים, עלויות מתגלגלות למחירי הדירות, והמערכת כולה מאטה.

דוגמאות ומגמות

* בשנת 2012 נגבו בתביעות שיבוב בענף כ־43 מיליון שקל בלבד.

* בשנת 2020 עמד הסכום על כ־200 מיליון שקל.

* בעשור האחרון בסה"כ נגבו למעלה מ־1.4 מיליארד שקל בתביעות שיבוב בגין נזקי גוף.

הוא בוחן עילת שיבוב. נכון להיום, טרם אישור טיוטת תיקון תקנות הבטיחות בכנסת, תקנות הבטיחות בעבודה מגדירות היררכיה מצומצמת של אחריות לבטיחות באתר: הקבלן הראשי ומנהל העבודה מטעמו. לעתים עלולה להיות מוטלת אחריות גם על היזם, קבלני משנה, מהנדסים, מפקחים ואף ספקים - כולם עשויים בנסיבות רלבנטיות להימצא אחראים, כל אחד בחלקו. בפועל, בתביעות רבות מצרפים יותר מישות אחת, ובית המשפט קובע חלוקת אחריות יחסית כשקולטי הברקים לרוב הם הקבלן הראשי ומנהל העבודה.

מהלך רגולטורי עדכני מבקש להרחיב את מעגל האחריות, ובפרט לשלב את היזם (מזמין העבודה) והגורמים הנוספים כאמור, שעד כה גם אם שולבו בתביעות לעתים, חלקם באחריות היה מצומצם עד אפס. מחד, צעד זה עשוי לשפר בטיחות באתרי הבנייה. מאידך, הוא עלול להרחיב עוד יותר את מספר הנתבעים בכל תיק שיבוב.

ההשפעות הכלכליות

כאן מתגלה החיבור הישיר בין זכות השיבוב לבין שוק הביטוח. מחיר ביטוח עבודות קבלניות נגזר לא רק מהיקף התאונות אלא גם ממידת הוודאות שניתן לתמחר. תביעות רבות שמוגשות בשלהי תקופת ההתיישנות מחייבות שמירת רזרבות גדולות לשנים ארוכות, ושוחקות את התיאבון של מבטחי המשנה להעמיד קיבולת בישראל.

בשנים האחרונות נרשמה עלייה דרמטית בפרמיות, בהשתתפויות העצמיות ובסייגי הפוליסות. ישנם פרויקטים שנדחים על הסף - עבודות חפירה עמוקות במי תהום, חיזוקי תמ"א 38 אם הם כרוכים בחפירה מתחת למבנה, ופרויקטים של שימור מבנים. חלק מהקבלנים הקטנים כלל אינם מצליחים לרכוש ביטוח.

צילום אלוטורציה: פיקסבי

מאה שנים למותו של פרנץ קפקא: סוכן הביטוח שהיה לאחד מגדולי הסופרים בתולדות האנושות

כמו בסיפור הקפקאי, גם בעולם הביטוח הפרט מוצא את עצמו תדיר מול מערכות עתירות שיניים וממון, שלעתים קרובות נדמה שאין סיכוי לנצח אותן

הטוב מקס ברוד לשרוף את כל כתביו, אך זה עשה למזלנו בדיוק את ההיפך ובחר, בניגוד להוראה המפורשת שניתנה לו, לחשוף אותם ואת קפקא לעולם. "הוא ידע טוב מאוד שאני לא אקשיב לצוואה שלו", תירץ לאחר מעשה.

תאונות עבודה במחצבות בגלל שהעובדים שותים ברנדי?

קפקא נולד למשפחה יהודית-חילונית בסוף המאה ה-19 ולאחר השלמת לימודי משפטים באוניברסיטה החל לעבוד בחברת הביטוח האיטלקית המוכרת לנו היטב: **אסיקורציוני ג'נראלי**. החברה, שקיימת עד היום, שומרת בארכיון שלה את קורות החיים של קפקא, אך לא רק אותם אלא גם את מכתב ההתפטרות בו הודיע קפקא שהוא עוזב מפאת מחלה, למורת רוחו של מנהל מחלקת משאבי האנוש בחברה, שזעם על החלטתו להתפטר והטיל ספק בסיבה בה בחר קפקא לעזוב את משרתו.

תחנתו הבאה בעולם המקצועי הייתה המשרה בה החזיק במשך כעשרים שנים עד לפטירתו (משחפת בגיל 40 בלבד), בחברה ממשלתית

בפוליסה ואנסה להאיר את אחד הנדבכים שהרכיבו לטעמי את כתיבתו המבריקה אך הקודרת של קפקא, והוא משלח ידו כסוכן ביטוח אפרורי.

פרנץ קפקא, אדם בעל תסביך אב, ללא אישה וילדים, ביקש בצוואתו מחברו

מאמר מאת איציק סימון

לא חלפה יותר משנה מהרגע שבו שני סוכנים הופיעו בדירתו של האזרח ק', פקיד בנק בכיר בפראג, עד שהוא הוצא להורג ברחובות העיר כשמילותיו האחרונות הן "כמו כלב". כל זאת, בלי שהוא יודע במה הוא מואשם ואפילו מה טיבה של מערכת המשפט ששופטת אותו, שאיננה מערכת המשפט הרגילה של המדינה.

הרוסן "המשפט", מהיצירות החשובות של המאה ה-20, הוא הסיפור הקפקאי הקלאסי, כשבמרכזו ניצב האדם הקטן חסר אונים מול מערכות שאין לו שום סיכוי אמיתי לנצח אותן. האזרח ק' עוד ניסה להתנגד, אולם על אף שהזהירו אותו האנשים שפגש בדרך, הצ'אנס היחיד שלו היה "למשוך את הזמן", כי ההפסד מול מערכות הבירוקרטיה היה בלתי נמנע. מי אתה פרנץ קפקא ואיך ניהלת חיים כפולים של סוכן ביטוח ביום וסופר מהולל בלילה?

השבוע נערך בתיאטרון הקאמרי בתל אביב כנס לציון 100 שנה לפטירתו של הסופר היהודי-הצ'כי הנערץ.

ברשותכם אקח את הבימה שניתנה לי

האם יש צדק בענף הביטוח? על המורשת הביטוחית של קפקא

האם ביטוח חייב להיות סיפור קפקאי? בעקבות המאמר שכתב, סימון השתתף בפודקאסט של פוליסה - כיסוי מלא, לשיחת עומק על ביטוח, צדק ומה שביניהם

להאזנה סרקו את הקוד

בענף, למבטוח הפשוט יש יכולת אמיתית להתמודד לבדו מול סעיפים ותתי סעיפים בפוליסות, המתנגשים תכופות עם פסיקה דינאמית ואלסטית. עוד הוא נשאל על מוסר התשלומים של חברות הביטוח, על תפקידו של סוכן הביטוח של המאה ה-21, ואולי הכי חשוב - מה סוכני הביטוח צריכים לעשות על מנת שעולם הביטוח יהיה פחות קפקאי ויותר מזמין לציבור הרחב?

במלאות 100 שנים למותו של הסופר פרנץ קפקא, סוכן הביטוח איציק סימון הגיע לשיחה בכיסוי מלא - הפודקאסט של פוליסה, על הקשר בין קפקא לביטוח, על צדק בענף הביטוח, על מאזן הכוחות בין המבטח למבטוח ועל השאלה - האם כל נגיעה של מבטח בעולם הביטוח חייבת להיות סיפור קפקאי. סימון נשאל אם גם היום לדעתו, כסוכן ותיק ובכיר

פרנץ קפקא, 1923

כל יכולת להתמודד לבדו מול סעיפים ותתי-סעיפים בפוליסות, המתנגשים תכופות עם פסיקה דינאמית ואלסטית.

בסוכנות הביטוח שלנו, העוסקת בתחום ביטוחי הבנייה, אנו יכולים לספר על כך ממקור ראשון. התפקיד שלנו הוא פעמים רבות לנווט את המבוטח בתוך הפוליסות ולהפוך את הסיפור הקפקאי מבחינתו לטקסט פשוט וברור, עם התחלה, אמצע וסוף.

קפקא, שראה את הקושי של המבוטחים מול העוצמה והמורכבות של ענף הביטוח, והיה כאמור עובד מצטיין, הביא את זה לידי ביטוי ברומנים ובסיפורים הקצרים שכתב: טקסטים אייקונים שפורסמו לאחר מותו, הפכו לנכסי צאן ברזל והשפיעו על החשיבה המערבית באופן הרחב ביותר.

זו בהחלט גאוה גם עבורנו, סוכני הביטוח, ומעניין אם מסתובב בינינו הקפקא הבא. סוכן ביטוח ביום וסופר בחשכת הליל.

(המאמר פורסם ביוני 2024)

שעיסוקה היה בביטוח עובדים מפני תאונות עבודה. נראה שבמהלך עבודתו יישם קפקא את רעיון סוכן הביטוח המניעתי, כשהמציא את קסדת הבטיחות לעובדים אזרחיים (לטענת הפרופ' לניהול פיטר דרוקר). קוריוז מעניין נוסף הוא שקפקא היה אחד משני היהודים היחידים שהועסקו בחברה הזו, ובזכות יכולותיו הגבוהות גם זכה לקידומים רבים וכיבודים.

לצד ספריו המהפכניים שפורסמו לאחר מותו, חוקרים רבים התחקו גם אחר "עבודתו המקצועית" של הסופר כדי לשפוך אור על אישיותו. במחקרים רבים עולה שחוש הצדק שפיעם בקפקא ליווה אותו בעבודתו בחברה הממשלתית.

במסמכים עליהם הוא חתום בלטה הביקורת כלפי מעסיקים שפגעו בעובדים המבוטחים, בין השאר על ידי הטעיה בציון סיווג הסיכון וניסיונות נכלוליים מצידם "לחשוף" מעשי הונאה ונוכלות מצד העובדים שנפגעו בתאונות (מוכר לנו מאיזשהו מקום?).

אין ספק שהמוטיבים שמאחורי כל "סיפור קפקאי", הנחשב היום למטבע לשון לא רק ליצירותיו של קפקא אלא גם ליצירותיהם של אחרים, נולדו במידה מסוימת בשעות עבודתו הרבות בעולם הביטוח הדורסני. כמו בסיפור הקפקאי, גם בעולם הביטוח הפרט מוצא את עצמו תדיר מול מערכות עתירות שיניים וממון. מערכות שלעתים קרובות נדמה שאין סיכוי לנצח אותן ובמקרה "הטוב" הן מוכנות לנהל מו"מ על הסכם הכניעה.

מדהים להיחשף לחייו הכפולים של האמן, שבלילות הפליג בכתיבה על הולנדים מעופפים שנסחפים בים או על הבנייה הנצחית והאינסופית של החומה הסינית, וביום "נאלץ" להוציא תחת ידיו מסמכים יבשים שעסקו בנושאים כמו, שימו לב: בעלי מחצבות שמשלמים לעובדיהם באלכוהול וכפועל יוצא מכך נגרמות תאונות עבודה בזמן ניקוי ארובות בגילופין. כן, סיפור אמיתי. יש מי שיאמרו, ואני ביניהם, שעיון בחומר הזה בהצלבה עם ספריו האייקונים כמו "הטירה" או "המשפט", עוזר להבין את טיבו של "הסיפור הקפקאי". מעשה אנושי אבוד בעולם של בירוקרטיה אפורה וייאוש.

המינוי יאושר רק אחרי שהאדם ימות

דוגמה טובה נוספת לקושי של האדם הקטן מול הכוחות הגדולים אנחנו מקבלים בספרו האחרון של קפקא, "הטירה". שוב זה גיבור ששמו ק' אבל הפעם אנחנו מקבלים "מודד קרקעות" שמוזמן לכפר קטן שערפל חשוך עוטף אותו ללא הפסקה.

הבעיה היא שאף אחד לא יודע למה ק' הוזמן למקום, משום שאין לכפר צורך במודדי קרקעות. במקום להתפרנס בכבוד במשרה שלשמה נקרא, ק' מוצא את עצמו מול בירוקרטיה סתומה וחסרת פשר שמציבה אותו בתפקיד של עוזר השרת של בית הספר המקומי, בלי שהוא מבין דבר בתחום.

הבירוקרטיה המקומית שמתקיימת באותה "טירה" מנוהלת על ידי רוזן נסתר שגר על גבעה מעל הכפר. הכפריים שפוגשים את ק'

חשים יראת כבוד כלפי יושבי הטירה, למרות אין להם שום מושג מה התפקידים של בני אצולה נעלמים אלה. פעולות השלטון נותרות לוטות באפלה והכפריים מנסים להסביר אותן במונולוגים ארוכים שאחד סותר את משנהו.

דבר מעניין ב"הטירה" הוא שזה ספר שבו לא רק ק' נמצא בתוך האטמוספירה הקפקאית, אלא גם הקורא עצמו. זאת, בשל העובדה שהמחבר לא הספיק לכתוב את הסיום, אלא רק סיפר לחברו הטוב מקס ברוד שירש את כתביו, שאדון ק' יקבל את המינוי מהטירה רק אחרי שהוא ימות מאפיסת כוחות. קפקא במיטבו.

בין קפקא לעולם הביטוח

מפראג של תחילת המאה ה-20 לישראל של המאה ה-21. העולם התקדם ועולם הביטוח הוא הרבה יותר שקוף וברור. מצד שני, יש בהחלט הקבלות בין תיקי ביטוח לסיפורים קפקאיים. גם היום למבוטח הפשוט אין כמעט

תודה גדולה

לדוברים, למשתתפי הפאנלים,
להפקה, לצוות המשרד שלנו
וכמובן ל-600 המשתתפים שלקחו
חלק בכנס ביטוח, בטיחות וניהול
סיכונים בענף הבניה 2025

איציק סימון TM
סוכנות לביטוח בע"מ
הסוכנות המובילה לביטוחי בנייה ותשתיות